

U 55/2025 vp

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle yhteisen maatalouspolitiikan (YMP) ja yhteisen kalastuspolitiikan (YKP) uudistuksesta

Perustuslain 96 §:n 2 momentin perusteella lähetetään eduskunnalle Euroopan komission 16 päivänä heinäkuuta 2025 tekemä ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi, jolla vahvistetaan yhteisen maatalouspolitiikan unionin tuen täytäntöönpanon edellytykset ajanjaksolle 2028–2034 (COM(2025) 560 final) ja komission tekemä ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi yhteiselle kalastuspolitiikalle, eurooppalaiselle valtamerisopimukselle ja unionin meri- ja vesiviljelypolitiikalle osana asetuksessa (EU) [...] [kumppanuusrahas-to] perustettua kansallista ja alueellista kumppanuutta koskevaa rahastoa vuosiksi 2028–2034 myönnettävän unionin tuen täytäntöönpanoedellytyksistä (COM/2025/559 final) sekä ehdotuksista laadittu muistio.

Helsingissä 20.11.2025

Maa- ja metsätalousministeri Sari Essayah

Osastopäällikkö Minna-Mari Kaila

KOMISSION EHDOTUS EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON ASETUKSEKSI, JOLLA VAHVISTETAAN YHTEISEN MAATALOUSPOLITIIKAN UNIONIN TUEN TÄYTÄNTÖÖNPANON EDELLYTYKSET AJANJAKSOLLE 2028–2034 JA KOMISSION EHDOTUS EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON ASETUKSEKSI YHTEISELLE KALASTUSPOLITIIKALLE, EUROOPPALAISELLE VALTAMERISOPIMUKSELLE JA UNIONIN MERI- JA VESIVILJELYPOLITIIKALLE OSANA ASETUKSESSA (EU) [...] [KUMPPANUUSRAHASTO] PERUSTETTUA KANSALLISTA JA ALUEELLISTA KUMPPANUUTTA KOSKEVAA RAHASTOA VUOSIKSI 2028–2034 MYÖNNETTÄVÄN UNIONIN TUEN TÄYTÄNTÖÖNPAANOEDELLYTYKSISTÄ

1 Tausta

Komissio julkaisi 16.7.2025 ehdotuksen tulevaksi monivuotiseksi rahoituskehikseksi vuosille 2028–2034. Komissio ehdottaa rahoituskehiksen ja sen rakenteen merkittävää uudistamista. Jatkossa jäsenvaltioiden on laadittava yksi yhteinen kansallinen kumppanuusohjelma. Komissio julkaisikin tähän liittyen oman asetusehdotuksen kumppanuusrahastoasetukseksi (COM(2025) 565 final). Komission 2028–2034 rahoituskauden ehdotuksessa korostetaan joustavuutta, yksinkertaisempia tukiohjelmiä ja alueellisten tarpeiden parempaa huomioimista. Tämä näkyisi siten, että tavoitteena on yhdistää rahastoja, mukaan lukien YMP, ja luoda kumppanuussuunnitelmia, jotka vastaavat nykyistä paremmin paikallisiin tarpeisiin.

Rahoituskehiksen julkaisun yhteydessä komissio julkaisi myös useita sektorikohtaisia lainsäädäntöehdotuksia, joihin sisältyy asetusehdotukset liittyen maatalous- ja kalastuspolitiikkaan. Näitä ovat:

- Komission ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi, jolla vahvistetaan yhteisen maatalouspolitiikan unionin tuen täytäntöönpanon edellytykset ajanjaksolle 2028–2034 (COM(2025) 560 final) ja siihen liittyvät liitteet I-II.
- Komission ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi yhteiselle kalastuspolitiikalle, eurooppalaiselle valtamerisopimukselle ja unionin meri- ja vesiviljelypolitiikalle osana asetuksessa (EU) [...] [kumppanuusrahasto] perustettua kansallista ja alueellista kumppanuutta koskevaa rahastoa vuosiksi 2028–2034 myönnettävän unionin tuen täytäntöönpanoedellytyksistä (COM/2025/559 final).
- Komission ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi, jolla muutetaan asetusta (EU) N:o 1308/2013 koulujakelujärjestelmän), alakohtaisten toimenpiteiden, proteiinikasvialan, hampua koskevien vaatimusten, juuston, proteiinikasvien ja lihan kaupan pitämisen vaatimusten, tuontitullien soveltamisen, maataloustuotteiden saatavuus hätätilanteiden ja vakavien kriisien aikana sekä vakuuksien osalta (COM(2025) 553 final) ja siihen liittyvät liitteet I-II.

Tällä U-kirjelmällä saatetaan eduskunnan käsiteltäväksi komission ehdotuksista kaksi ensimmäisenä mainittua.

Asetusehdotus yhteisestä maatalouspolitiikasta (YMP-asetus)

YMP-ehdotuksen taustalla on komission 19.2.2025 antama tiedonanto maatalouden ja ruoan tulevaisuutta koskevasta visiosta (COM(2025) 75 final). Visiossa esitettiin tiekartta tuleville strategisille ehdotuksille maatalous- ja ruokasektorin vetovoiman parantamiseksi ja vakaan toimintaympäristön luomiseksi koko ruokaketjun toimijoille. Lisäksi visiossa hahmoteltiin tulevan yhteisen maatalouspolitiikan painopisteitä vuoden 2027 jälkeiselle ajalle. Maatalouden vision taustalla ovat myös vuonna 2021 käynnistetty maaseutusopimus (*engl. Rural Pact*) sekä vuoteen 2040 ulottuva EU:n pitkän aikavälin maaseutuvision (COM(2021)345 final).

Komission mukaan YMP:n erityispiirteiden vuoksi on perusteltua laatia yksinomaan maataloutta koskeva ehdotus osana vuosien 2028–2034 monivuotista rahoituskehystä koskevia lainsäädäntöehdotuksia. Komission mukaan ehdotus YMP-asetukseksi täydentää kumppanuusrahastoasetuksen yleisiä säännöksiä tarkemmilla säännöksillä, jotka koskevat yhteistä maatalouspolitiikkaa ja kumppanuussuunnitelmien maatalouslukua. Ehdotuksessa yhdistetään maataloustukirahasto ja maaseuturahasto. Tällä tavoitellaan parempia tuloksia kilpailukyvyssä, resilienssissä ja kestävydessä. Yhdistäminen pyrkii lisäämään tehokkuutta ja hallinnon joustavuutta.

Komission ehdotuksen asetusrakenne poikkeaa aiemmista rahoituskausista, jolloin YMP:tä koskevat asiat ovat olleet pitkälti omissa asetuskokonaisuuksissaan. Kansallisen kumppanuussuunnitelman laatiminen olisi prosessina hyvinkin erilainen kuin YMP:n strategiasuunnitelman laatiminen nykyiselle rahoituskaudelle. Merkittävimmästä osasta kumppanuussuunnitelmakokonaisuutta säädetään kumppanuusrahastoasetuksessa. Yhteisen kansallisen kumppanuussuunnitelman laatiminen mahdollistaisi komission mukaan myös vahvemmat synergiat politiikkojen välillä, esimerkiksi antaen jäsenvaltioille paremmat valmiudet vastata maaseutualueiden haasteisiin kokonaisvaltaisemmalla tavalla.

Jatkossa YMP:tä koskeva asetus säätäisi muun muassa nykyisen ehdollisuuden järjestelmän korvaavien vastuullisen tilanhoidon vaatimusten sisällöstä sekä viljelijöille ja muille YMP:n tuensaajille kohdistettujen tukitoimien reunaehdoista. Kumppanuusrahastoasetuksessa puolestaan säädettäisiin keskeisistä tukitoimenpiteisiin vaikuttavista asioista, kuten viljelijän määritelmästä, jäsenvaltion velvollisuuksista unionin taloudellisten etujen suojelemisessa, vastuullisen tilanhoidon vaatimusten valvonnasta sekä yhdennetylle hallinto- ja valvontajärjestelmälle asetetuista vaatimuksista.

Komission YMP:n uudistusehdotuksessa pyritään yksinkertaistamaan tukijärjestelmiä muun muassa siten, että yhdistetään nykyiset ekojärjestelmät ja maaseuturahaston (nk. II pilarin) ympäristötoimenpiteet. Keskeiset tukimuodot, kuten EU:n kokonaan rahoittama pinta-alaperusteinen tulotuki ja tuotantosidonnainen tulotuki sekä kansallisesti osarahoitettavat luonnonhaittakorvaus, ympäristö- ja ilmastotoimet (ml. luomu ja eläinten hyvinvointi), investointituet ja nuorten viljelijöiden aloitustuet, säilyisivät. Komission ehdotuksen mukaan jäsenvaltioille annettaisiin nykyistä enemmän vastuuta ja vapautta räätälöidä toimenpiteitä omien tarpeidensa mukaan, mutta tukitoimenpiteiden suunnittelua ohjataan edelleen mm. komission antamien suositusten ja tulosindikaattorien muodossa.

Asetusehdotus yhteisestä kalastuspolitiikasta (YKP-asetus)

Ehdotus asetukseksi yhteisen kalastuspolitiikan, eurooppalaisen merisopimuksen ja unionin meri- ja vesiviljelypolitiikan rahoittamisesta (YKP-asetus) on osa EU:n monivuotista rahoituskehystä 2028–2034. Siihen sisältyy rahoitustuki yhteisen kalastuspolitiikan toimeenpanolle, Euroopan merisopimukselle sekä EU:n meri- ja vesiviljelypolitiikalle, jotka

toteutetaan osana kansallista ja alueellista kumppanuusrahastoa. Komission asetusehdotus perustuu tarpeeseen varmistaa kalatalous- ja meripolitiikan tavoitteiden tehokas toteuttaminen tulevalla rahoituskaudella.

Komission mukaan rahoitus on keskeinen väline, jolla edistetään kalatalouden sukupolvenvaihdosta ja energiasiirtymää, tuetaan kestävästä vesiviljelyä sekä kalastus- ja vesiviljelytuotteiden jalostusta ja markkinointia. Lisäksi se mahdollistaa sinisen talouden kehittämisen rannikko- ja sisävesialueilla, vahvistaa merellistä tietopohjaa ja osaamista, sekä parantaa rannikkoyhteisöjen, erityisesti pienimuotoisen rannikkokalastuksen, sopeutumiskykyä. Rahoitus tukee myös kansainvälisen merihallinnan ja merihavaintojen vahvistamista sekä merten ja valtamerien turvallista, puhdasta ja kestävästä hallintaa.

Rahasto tukee yhteisen kalastuspolitiikan toimeenpanoa Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 43 artiklan 2 kohdan ja yhteistä kalastuspolitiikkaa koskevan asetuksen 2 artiklan mukaisesti, sekä Euroopan sopimuksen mukaisia toimia.

2 Ehdotusten tavoite

Yhteistä maatalouspolitiikkaa ja yhteistä kalastuspolitiikkaa toteutetaan jatkossa osana kansallista ja alueellista kumppanuusrahastoa ja -suunnitelmaa. Aiemmat maataloustukirahasto, maaseuturahasto ja meri-, kalatalous- ja vesiviljelyrahasto on integroitu. Kumppanuusrahastoasetuksessa (COM(2025) 565 final) on määritelty erityistavoitteet kumppanuussuunnitelmille, joista erityisesti neljäs tavoite ”Ylläpidetään unionin elämänlaatua” liittyy yhteiseen maatalouspolitiikkaan ja yhteiseen kalatalouspolitiikkaan. Tämä tavoite jakaantuu viiteen alatavoitteeseen, jotka ovat:

- Tuetaan viljelijöiden oikeudenmukaista ja riittävää tulotasoa sekä heidän pitkän aikavälin kilpailukykyään, mukaan lukien viljelijöiden asema arvoketjussa.
- Edistetään pitkän aikavälin ruokaturvaa.
- Parannetaan maaseutualueiden vetovoimaa ja elintasoja, mukaan lukien oikeudenmukaiset työolot ja sukupolvenvaihdoksen edistäminen; parannetaan viljelijöiden valmiuksia ja kykyä selviytyä kriiseistä ja riskeistä; lisätään tiedon ja innovaatioiden saatavuutta sekä vauhditetaan digitaalista ja vihreää siirtymää menestyvän maa- ja elintarviketalouden hyväksi.
- Varmistetaan unionin kalastus- ja vesiviljelyalan kestävyys, kilpailukyky ja palautumiskyky, kestävä ja kilpailukykyinen sinisen talouden edistäminen rannikko-, saari- ja sisämaa-alueilla, paikallisten yhteisöjen sosioekonomisten mahdollisuuksien ja palautumiskyvyn vahvistaminen sekä vahvan valtamerihallinnan varmistaminen kaikilla osa-alueilla – turvallisen, puhtaan ja kestävästi hoidetun meren takaamiseksi.
- Edistetään kestävästä ilmastotoimintaa, ekosysteemipalveluita, tehokasta vesivarojen hallintaa, biologista monimuotoisuutta, maaperän ja luonnonvarojen suojelua sekä eläinten hyvinvointia.

Näiden tavoitteiden saavuttamiseksi ehdotuksilla pyritään hyödyntämään strategisen suunnittelun kaikki mahdollisuudet yksinkertaistamalla ja joustavammalla toimintakehyksellä, joka lisää synergiaa ja täydentävyyttä eri sektoreilla.

Lisäksi kumppanuusrahastoasetuksen muillakin erityistavoitteilla on yhtymäkohtia yhteiseen maatalouspolitiikkaan ja yhteisen kalastuspolitiikkaan. Näihin lukeutuvat esimerkiksi tavoite unionin kestävämmästä vauraudesta, tavoite unionin puolustuskyvystä ja turvallisuudesta sekä tavoite sosiaalisen koheesion vahvistamisesta.

3 Ehdotuksen pääasiallinen sisältö

Ehdotukset ovat osa monivuotista rahoituskehystä 2028–2034, johon sisältyy kumppanuusrahastoasetus ja tuloksellisuusasetus (COM (2025) 545 final). Monivuotinen rahoituskehys ja edellä mainitut asetukset määrittelevät yhteisen maatalouspolitiikan rahoituskehysten, horisontaalisten periaatteiden puitteet, säännökset kumppanuusrahaston hallinnasta, yleiset säännökset kansallisten kumppanuussuunnitelmien sisällöstä ja hyväksymisestä sekä niiden hallinnoinnista sekä tuloksellisuuden ja seurannan viitekehysten.

Tulevan rahoituskauden eri tukimuotojen ja ohjelmien suomenkielinen terminologia ei ole vielä vakiintunut ja se saattaa täsmentyä, kun kauden lainsäädännön valmistelu etenee. Tässä kuvauksessa käytettyihin termeihin saattaa tulla muutoksia.

YMP-asetus

Kansalliset YMP-suositukset ja ohjaus (2 artikla)

Ehdotuksen mukaan komissio antaa kullekin jäsenvaltiolle YMP:n kansalliset suositukset ennen kuin jäsenvaltiot toimittavat kansallisen kumppanuussuunnitelmansa komissiolle. Kansallisten suositusten on tarkoitus antaa jäsenvaltioille ohjeistusta YMP-sidonnaisten erityistavoitteiden toimeenpanossa. Komission tulee ehdotuksen mukaan laatia suosituksensa siten, että maatalouden kehittämisen perustana on viljelijöiden oikeudenmukaisten tulojen ja kilpailukyvyyn turvaaminen, maatalousalan houkuttelevuuden lisääminen ja sukupolvenvaihdosten tukeminen, ilmastotoimien, luonnonvarojen ja biodiversiteetin suojelun sekä eläinten hyvinvoinnin edistäminen, viljelijöiden kriisinkestävyyden vahvistaminen ja osaamisen, innovaatioiden sekä digitaalisten ratkaisujen hyödyntäminen.

YMP:n kansalliset suositukset perustuvat analyysiin maatalousalan ja maaseudun tilanteesta. Suosituksissa komissio yksilöi erityisesti keskeiset haasteet, joihin kunkin jäsenvaltion on vastattava kumppanuussuunnitelmassaan. Komissio voi ehdotuksen mukaan myös päivittää suosituksia.

Vastuullinen tilanhoito (engl. farm stewardship) (3 artikla)

Ehdotuksessa yksinkertaistetaan nykyistä ehdollisuuden kokonaisuutta. Kokonaisuutta kutsutaan nimellä vastuullinen tilanhoito (*engl. farm stewardship*). Nykyisen ehdollisuuden vaatimuksia on ehdotuksessa ryhmitelty isommiksi kokonaisuuksiksi ja sosiaalisen ehdollisuuden vaatimukset otettu kiinteämmin mukaan lakisääteisiin hoitovaatimuksiin (SMR). Vastuullisen tilanhoidon vaatimusten sisältö olisi pääasiassa sama kuin nykyisessä järjestelmässä. Merkittävin yksinkertaistamis ehdotus ehdotuksessa on pysyvien nurmien määrän seurannan (vanha GAEC 1) poistuminen.

Vastuullisen tilanhoidon vaatimusten ryhmittely jakaantuisi kohtiin A (lakisääteiset hoitovaatimukset), B (sosiaalisen ehdollisuuden lakisääteiset hoitovaatimukset) ja C (suojelukäytännöt, nykyinen GAEC eli maan hyvää maatalous- ja ympäristökuntoa koskevat vaatimukset). Vaatimukset on tarkemmin kuvattu asetuksen liitteessä I.

Ehdotuksessa säädetään vastuullisen tilanhoidon vaatimusten noudattamisesta pinta-alaan perustuvien tukien osalta. Pienten tilojen tukea saavat viljelijät vapautettaisiin kohtien A ja C vaatimuksista. Lisäksi ehdotuksessa todetaan, että tuet, joihin sovelletaan vastuullisen tilanhoidon vaatimuksia, täyttäisivät varainhoitoasetuksen (Asetus EU 2024/2509) 33 artiklan 2 kohdan d alakohdan mukaisesti ”ei merkittävää haittaa” – periaatteen.

Jäsenvaltiot määrittelevät C-kohdan suojelukäytännöt YMP:n kansalliset suositukset huomioiden. Ne jakaantuvat kolmeen ryhmään, joista a koskee runsashiilistä maaperää, maisemapiirteitä ja pysyviä nurmia Natura-alueiden osalta, b maaperän suojaamista eroosiolta ja maaperäpotentiaalin säilyttämistä ja c vesistöjen ja pohjavesien suojelua. Koko tilansa luomuun sertifioineiden tilojen katsotaan täyttävän vaatimukset b ja c. Suojelukäytäntöihin olisi mahdollista tehdä erilaisia pysyviä ja väliaikaisia poikkeuksia tietyin reunaehdoin. Ehdotuksen mukaan sellaisten ympäristö- ja ilmastositoumuksien (artikla 10) noudattaminen, joiden tavoitteet ja käytännöt vastaavat suojelukäytäntöjä, voitaisiin katsoa noudattavan kyseisiä suojelukäytäntöjä.

Ehdotuksen mukaan sosiaalisen ehdollisuuden vaatimuksiin ei olisi tulossa muutoksia.

Ympäristö- ja ilmastopolitiikan painopistealueet (4 artikla)

Ehdotuksessa määritellään ne ympäristö- ja ilmastopolitiikan painopistealueet (ympäristö- ja ilmastoprioriteetit), joilla jäsenvaltioiden olisi tuettava viljelijöitä ja muita tuensaajia. Vähintään seuraaviin alueisiin olisi luotava tukitoimenpiteet: a) ilmastomuutokseen sopeutuminen, vesiresilienssi, b) ilmastomuutoksen hillintä mukaan lukien hiilenpoisto ja tilalla tapahtuva uusiutuvan energian tuotanto, mukaan lukien biokaasun tuotanto, c) maaperän terveys, d) biologisen monimuotoisuuden säilyttäminen, kuten elinympäristöjen tai lajien säilyttäminen, maisemapiirteet, torjunta-aineiden käytön vähentäminen, e) luonnonmukaisen maatalouden kehittäminen ja f) eläinten terveys ja hyvinvointi.

Jäsenvaltioiden, joilla esiintyy nitraattiylijäämästä johtuvaa vesien pilaantumista, tulisi tarjota tukea viljelijöille kotieläintuotannon laajaperäistämiseen (vähemmän kotieläimiä tiettyä pinta-alaa kohti) tai muun maataloustuotannon monipuolistamiseen.

Eri tukityypit (5 artikla)

Ehdotuksessa määritellään tarkemmin YMP:n eri toimenpiteet (interventiot). Toimenpiteiden EU-rahoitusosuus on määritelty kumppanuusrahoitusasetuksessa. Asetusehdotuksen maatalouden tulotuki pitää sisällään nykyisten maatalouden suorien tukien lisäksi nykyisistä maaseudun kehittämisen toimenpiteistä epäsuotuisten alueiden tuet, ympäristö- ja ilmastotoimet, luonnonmukaisen tuotannon tuen, eläinten hyvinvointikorvaukset, riskienhallintavälineiden tukemisen, nuorten viljelijöiden tuet ja yritysten käynnistystuen sekä investointituet. Komission ehdotus YMP:n vähimmäisrahoituksesta sisältää edellä esitetyt toimenpiteet. Lisäksi kumppanuussuunnitelmaan sisältyvät nykyisistä maaseudun kehittämisen toimenpiteistä LEADER, tiedon välityksen ja innovoinnin kokonaisuus sekä yhteistyötoimet, joiden toimeenpano on jäsenmaille pakollista. Nykyisen kauden mukaiset maaseudun kehittämisen toimenpiteet ovat jatkossakin osarahoitteisia.

Asteittain aleneva pinta-alaan perustuva tulotuki (6 artikla)

Komission ehdotuksen mukaan viljelijöiden toimeentuloa olisi tuettava tukikelpoisten hehtaarien perusteella myönnettävällä tulotuella (aleneva pinta-aratuki). Tuki olisi kuitenkin asteittain aleneva siten, että vuosittaista tukea vähennettäisiin viljelijäkohtaisesti 25 prosenttia 20 000 euroa ylittävältä osalta, kun myönnetty tukimäärä olisi 20 000–50 000 euroa. Kun myönnetty tuki olisi yli 50 000 euroa mutta korkeintaan 75 000 euroa, 50 000 euroa ylittävää tukimäärää alennettaisiin 50 prosenttia. Kun viljelijälle myönnetty tuki ylittäisi 75 000 euroa vuodessa, 75 000 euroa ylittävää tukimäärää alennettaisiin 75 prosenttia. Vuosittainen maksimimäärä alenevassa pinta-aratuessa olisi 100 000 euroa viljelijää kohti. Jäsenvaltio voisi eriyttää alenevan pinta-aratuen viljelijäryhmittäin tai maantieteellisten alueiden perusteella. Alenevan pinta-aratuen eriyttämisen tulisi perustua viljelijöiden tietyllä viitekaudella saamien maatalouden tulojen määrään. Tukea olisi kohdennettava sitä eniten tarvitseville, kuten nuorille ja uusille viljelijöille, naisille, perheviljelmille tai pienviljelijöille, sekä pelto- että eläintuotantoa tilallaan harjoittaville viljelijöille, tai luonnonhaitta-alueiden viljelijöille. Nuorille viljelijöille aleneva pinta-aratuki olisi myönnettävä korotettuna. Ensisijaisesti tuki olisi tarkoitettu ruokaturvasta huolehtiville viljelijöille. Myös osa-aikaiset pienviljelijät olisivat tukeen oikeutettuja jäsenvaltion määrittelyn mukaisesti. Ehdotuksen johdanto-osassa mainitaan myös muut osa-aikaiset viljelijät, mutta artiklatekstissä asiaa ei ole. Alenevaa pinta-aratukea eivät voisi viimeistään vuonna 2032 saada tuenhakijat, jotka ovat saavuttaneet kansallisten lakien mukaisen vanhuuseläkeiän ja saavat vanhuuseläkettä. Ehdotuksen mukaan molempien ehtojen olisi täytyttävä.

Kumppanuusrahastoasetusehdotuksen 4 artiklan mukaan aktiivista ruoantuotantoa voitaisiin tukea määrittelemällä jäsenvaltiossa maataloustoiminnaksi ainoastaan maataloustuotteiden tuotanto. Aikaisemmin WTO-sääntöjen puitteissa on pitänyt tukea myös maatalousmaan säilyttämistä. On epäselvää voiko maatalousmaan säilyttämisen jättää jatkossa tukien ulkopuolelle.

Kumppanuusrahastoasetusehdotuksen 35 artiklan mukaan alenevan pinta-aratuen keskimääräinen hehtaarituki tulee suunnitella välille 130 eurosta 240 euroon.

Tuotantosidonnainen tulotuki (11 artikla)

Tuotantosidonnainen tulotuki olisi edelleen mahdollista Suomessa samoille tuotantomuodoille kuin nykyisin. Tukimuoto olisi ehdotuksen mukaan jäsenvaltioille pakollinen toimeenpanna. Tukea voitaisiin maksaa vuosittain maidon-, naudanlihan-, lampaanlihan- ja voohenlihanmuotoille sekä pinta-alaperusteisesti peltokasveille ml. lyhytkiertoinen energiapuu. Uusi tuen kohde olisivat mehiläiset. Tukikelpoisia olisivat myös heinät ja muut nurmirehukasvit. Nykyisen EU-asetuksen tuotantosidonnaisten tuotteiden ja tuotantomuotojen lista on korvattu viittauksella yhteisen markkinajärjestelyasetuksen (EU) N:o 1308/2013 liitteeseen I. Tukea ei myönnetä tupakka- ja viinialueille. Tukea voitaisiin kohdentaa vaikeuksissa oleville tuotantomuodoille, joilla korostuvat erityisesti sosioekonomiset ja ympäristölliset perusteet.

Uutta nykyiseen eläinkohtaiseen tukeen verrattuna olisi mahdollisuus maksaa tuki eläimille vaihtoehtoisesti eläinyksiköiden (ey) perusteella. Eläinyksikkökertoimet perustuvat eläinmääriin ja niistä säädetäisiin asetusehdotuksen liitteessä II. Uusi ehdotus on, että jäsenvaltion olisi otettava huomioon eläintuen osalta ympäristövaikutukset, mukaan lukien eläintiheysperusteet nitraattiherkillä alueilla. Suomessa tämä vaatimus koskisi koko maata.

Jäsenvaltion tulisi osoittaa tuotantosidonnaisen tulotuen tarve objektiivisin ja syrjimättömin perustein, siten, että se vastaa maatilojen tulonmuodostuksen tarpeeseen. Tuotantosidonnainen tulotuki ei saisi aiheuttaa yhteismarkkinoille häiriötä, mikä tulee ottaa huomioon tukijärjestelmän suunnittelussa. Tuotantosidonnaisen tulotuen osuus, josta säädetäisiin kumppanuusrahastoasetusehdotuksessa, olisi korkeintaan 20 prosenttia alenevan pinta-alatuen, maatalouden ympäristö- ja ilmastotoimien tuen sekä pienten tilojen tuen yhteismäärästä. Tuen määrää voitaisiin kumppanuusrahastoasetusehdotuksen mukaisesti korottaa 5 %:lla valkuaiskasveille, kasvi- ja eläintuotantoa yhdistäville sekatiloille sekä itäisille raja-alueille, joilla tarkoitetaan NUTS2-alueita, joilla on maa- tai merirajaa Venäjän federaation, Valko-Venäjän tai Ukrainan kanssa.

Epäsuotuisten alueiden tuki (tuki luonnonhaittoihin) (8 artikla)

Jäsenvaltioiden on ehdotuksen mukaan tarjottava epäsuotuisten alueiden viljelijöille tukea kompensoimaan luonnonolosuhteista johtuvia rajoitteita. Alueet nimetään maaseutuasetuksessa (EU) No 1305/2013 säädetyin mukaan tai niitä voidaan nimetä lisää kumppanuussuunnitelmassa, mutta näiden lisäalueiden osuus ei saa ylittää 2 % jäsenvaltion maatalousmaan alasta. Luonnonhaitta-alueista tulee ”hienosäätää” ulkopuolelle ne alueet, joilla ei esiinny luonnonhaittaa. Tämä periaate säädetään maaseutuasetuksessa. Tukikelpoista hehtaaria kohden maksettava tuki lasketaan lisäkustannuksiin tai tulonmenetyksiin perustuen, jotka liittyvät maataloustuotannon harjoittamiseen luonnonhaitta-alueilla verrattuna tuotantoon alueiden ulkopuolella.

Tuki tietyistä pakollisista vaatimuksista johtuviin aluekohtaisiin rajoitteisiin (9 artikla)

Kuten kuluvallekin rahoituskaudella ehdotukseen sisältyy mahdollisuus jäsenvaltioille tarjota pinta-alaperusteista tukea maatalous- ja metsäalueille, joille on aiheutunut haittaa luontodirektiivin, vesipuitedirektiivin tai lintudirektiivin vaatimuksista. Lisäksi jäsenvaltio voisi tukea muita luontodirektiiviä tukevia luonnonsuojelualueita, kunhan nämä alueet eivät ylitä viittä prosenttia kumppanuussuunnitelman kattamista Natura 2000 -alueista. Tuki voitaisiin myöntää viljelijöille, metsänomistajille ja näiden järjestöille.

Ympäristö- ja ilmastotoimet (10 artikla)

Ehdotuksessa määritellään reunaehdot ilmaston, ympäristön, eläinten terveyden ja hyvinvoinnin sekä kestävä metsätalouden kannalta suotuisten toimien kannustamiseen. Näitä ovat vapaaehtoiset hoitositoumukset sekä luomusitoumukset ja kotieläintuotannon laajaperäistämiseen tähtäävät sitoumukset sekä tuki näihin siirtymiseen. Vapaaehtoiset viljelijöille ja muille tuensaajille kohdennetut hoitositoumukset voisivat olla vuosittaisia tai monivuotisia.

Luomutuotannon ja laajaperäisen kotieläintuotannon osalta kaikkien jäsenvaltioiden tulisi tarjota viljelijöille tukea sekä vapaaehtoisin hoitositoumuksiin että kestäviin tuotantojärjestelmiin siirtymiseen.

Kestäviin tuotantojärjestelmiin siirtymisen tukeminen olisi perustuttava tuensaajan laatimaan suunnitelmaan, jonka toteuttamatta jääminen johtaisi tuen takaisinperintään.

Ehdotuksessa on lueteltu tavoitteita, joihin sitoumuksilla pyritään. Näitä ovat veden laadun, maaperän ja biologisen monimuotoisuuden suojeleminen, vesivaroihin kohdistuvan paineen vähentäminen, ravinteiden hallinta, ilmastomuutoksen hillintä, eläinten terveys ja hyvinvointi

(mukaan lukien mikrobilääkeresistenssin torjunta), geenivarojen kestävä käyttö ja kehittäminen sekä metsänsuojelu.

Hoitositoumusten tulisi ylittää asiaankuuluvat lakisääteiset hoitovaatimukset sekä tarkoituksenmukaiset (relevantit) lannoitteiden, kasvinsuojeluaineiden, eläinten hyvinvoinnin sekä muun asiaan kuuluvan kansallisen lainsäädännön vaatimukset. Tukea voitaisiin maksaa siltä osin, kuin hoitositoumukset ylittävät lakisääteiset hoitovaatimukset.

Tukea voitaisiin myöntää myös kansallisessa lainsäädännössä asetetuista vaatimuksista, jotka ylittävät unionin tason vastaavat pakolliset vähimmäisvaatimukset.

Pienten tilojen tukijärjestelmä (7 artikla)

Pienten tilojen tukijärjestelmän perustaminen olisi pakollinen jäsenvaltiolle, mutta tukea hakeville viljelijöille sen tulisi olla vapaaehtoinen. Tuki korvaisi sen valitseville alenevan pinta-alatuen, tuotantosidonnaisen tuen ja epäsuotuisten alueiden tuen kokonaisuuden. Tuki tulisi kohdentaa ensisijaisesti ruokaturvaan osallistuville tuottajille. Ehdotuksen mukaan jäsenvaltio määrittäisi, mikä olisi pieni tila. Vuosittainen kertakorvaus saisi olla korkeintaan 3 000 euroa pienviljelijää kohti.

Tuki riskienhallintavälineisiin osallistumisesta (12 artikla)

Asetusehdotuksen mukaan jäsenvaltion tulisi tukea viljelijöitä riskienhallintavälineisiin osallistumisessa. Jäsenvaltion olisi varmistettava, että tukea myönnettäisiin vain kynnysarvon ylittävistä menetyksistä, esitettyihin menetelmiin perustuen. Mikäli jäsenvaltio voisi osoittaa kumppanuussuunnitelmassaan, että on olemassa vastaavia kansallisia riskienhallintatoimia, ei asetusehdotuksen mukaista tukea tarvitsisi sisällyttää suunnitelmaan.

Ehdotuksessa säädetään myös yhteisen markkinajärjestelyasetuksen sektoriohjelmien riskienhallintavälineistä. Niiden kohdalla menetykset on laskettava joko tilatasolla, tilan kyseisellä alalla harjoittaman toiminnan tasolla tai tiettyyn vakuutettuun alaan liittyen. Pysyvien kasvien osalta ja muissa perustelluissa tapauksissa jäsenvaltiot voivat myös poiketa tästä. Jäsenvaltiot voivat käyttää sopivaa vaihtoehtoista menetelmää nuorten ja uusien viljelijöiden tappioiden laskemiseksi.

Jäsenvaltion tulee kuvata kumppanuussuunnitelmassaan menetysten laskennan ja laukaisevan tekijöiden mekanismit. Jäsenvaltion on varmistettava, ettei toimien yhdistämisestä muihin julkisiin tai yksityisiin riskienhallintajärjestelmiin aiheudu ylikompensaatiota.

Investointituki viljelijöille ja metsänomistajille (13 artikla)

Asetusehdotuksen mukaan jäsenvaltion olisi tuettava sekä tuotannollisia että ei-tuotannollisia investointeja. Investointeja koskevan artiklan otsikoinnin perusteella tuki olisi suunnattu viljelijöille ja metsänomistajille. Toisin kuin nykykaudella toimenpide olisi jäsenvaltioille pakollinen toimeenpanna. Artiklatekstissä soveltamisala vaikuttaa olevan otsikkotasoa laajempi, sillä artiklatekstin mukaan tuki olisi suunnattu lisäksi ruokajärjestelmiä ja maaseutualueita koskevien investointien tukemiseen.

Jäsenvaltion kumppanuussuunnitelmassa annetaan tarkemmat tiedot tuen myöntämisestä. Asetuksen johdanto-osan perustelukappaleiden perusteella tuki voisi koskea muun muassa maa- ja metsätalouden kehittämistä ja nykyaikaistamista, digitalisaatiota, ilmastonmuutokseen sopeutumiseen liittyviä infrastruktuureja, maa - ja metsätalouskäytäntöjä, vettä, täsmäviljelyä

sekä tulolähteiden monipuolistumista muissa toiminnoissa, kuten maatilamatkailussa ja biotaloudessa.

Jäsenvaltiot voisivat myös tukea investointeja maa- tai metsätalouden tuotantomahdollisuuksien palauttamiseen luonnonkatastrofien, epäsuotuisen sääolojen tai katastrofien seurauksena. Tukea myönnettäisiin, jos tuhoa on aiheutunut vähintään 30 % maatalouden tuotantopotentialissa tai vähintään 20 % metsätalouden tuotantopotentialissa. Kuten kuluvallakin rahoituskaudella, jäsenvaltion olisi laadittava listaus tukikelpottomista investoinneista, jotka sisältävät ainakin maatalouden tuotanto-oikeudet, maan, eläinten tai yksivuotisten kasvien hankinnan tiettyjä erityistapauksia lukuun ottamatta sekä rahoituskustannukset. Kuten kuluvallakin rahoituskaudella, tukea voidaan myöntää myös unionin uusista vaatimuksista johtuvien investointien kustannuksiin.

Tietyn metsätilakoon ylittyessä investointituki metsänomistajille edellyttäisi metsäsuunnitelmaa, mikä vastaa viimeisimpiä Forest Europen kestävän metsänhoidon suuntaviivoja.

Investointituen enimmäismäärä voisi kumppanuusrahastoasetuksen mukaan olla enintään 75 prosenttia tukikelpoisesta kustannuksesta, nuorille viljelijöille enintään 85 prosenttia tukikelpoisesta kustannuksesta.

Aloitustuki (14 artikla)

Jäsenvaltioiden tulisi myöntää aloitustukea nuorille ja uusille viljelijöille, jotka täyttävät kumppanuussuunnitelmassa määritellyt edellytykset. Tuen saaminen edellyttää jatkossakin liiketoimintasuunnitelman esittämistä ja noudattamista. Tukea voitaisiin myöntää myös pienten tilojen kehittämiseen. Kuten kuluvalla rahoituskaudella, tuki myönnettäisiin joko kertakorvauksena, rahoitusvälineinä tai näiden yhdistelmänä. Tuen enimmäistaso voisi olla yhteensä enintään 300 000 euroa, kun tällä kaudella enimmäistaso on 100 000 euroa.

Aiempien rahoituskausien tapaan asetusehdotuksen perusteella voitaisiin tukea maaseutualueilla tapahtuvaa muiden kuin maatilayritysten käynnistämistoimintaa. Yritystoiminnan käynnistäminen voisi linkittyä maatalon tulojen monipuolistamiseen maatalouden ulkopuolelle. Lisäksi tuettaisiin maaseutualueilla toimivien ei-maatalataustaisten yritysten toiminnan käynnistämistä. Tuen edellytykset ovat ehdotuksessa vastaavat kuin nuorten viljelijöiden aloitustuessa.

Lomitus (17 artikla)

Asetusehdotuksen mukaan jäsenvaltio voisi halutessaan tukea viljelijöiden lomituspalveluiden tarjontaa, kun viljelijät tarvitsevat vapaata esimerkiksi sairauden, vanhempainvapaan tai hoitovapaiden vuoksi tai loma-ajaksi tai koulutukseen. Tuki rajattaisiin lomituspalveluiden perustamiseen ja lomittajien palkkoihin.

LEADER (18 artikla)

Jäsenvaltion tulisi tukea kumppanuusrahastoasetuksen 76 artiklan mukaista LEADER-toimintaa paikallisten kehittämisstrategioiden valmistelussa ja täytäntöönpanossa ainakin maaseutualueilla, joilla on erityisiä haittoja ja jotka on määritelty kumppanuussuunnitelmissa. Jäsenvaltion tulisi tukea LEADER:n avulla paikallisia toimintaryhmiä, joissa on mukana start up -yrityksiä, arvonlisäysvalmiuksia ja maatilojen toiminnan monipuolistamista mukaan lukien matkailu, tuotteiden suoramyynti ja innovointi. LEADER-toiminnan tuki tulisi kohdistaa

aloihin, jotka tuovat lisäarvoa viljelijöille ja metsänomistajille. Lisäksi kumppanuusrahoitusasetuksen 77 artiklan mukaan LEADER-ryhmien toimintarahassa tulisi käyttää yksinkertaistettuja kustannusmenettelyjä ja yksinkertaistettuja kustannusmenettelyjä tulisi kannustaa käyttämään myös LEADER:n kautta rahoitetuissa hankkeissa. Alle 20 000 euron hankkeissa tulisi käyttää kertakorvausta ja sitä voisi käyttää myös ei-maatilakytöntäisten maaseutuyritysten alle 100 000 euron tuissa.

Tuki maatalouden, metsätalouden ja maaseudun tiedonvälitykseen ja innovaatioihin (19 artikla)

Jäsenvaltion tulisi tukea tiedonvaihtoa ja innovointia maa- ja metsätaloudessa ja maaseutualueilla. Jäsenvaltion tulisi antaa tukea edistääkseen EIP-AGRI-toimijaryhmien hankkeita ja toimintaa sekä toimenpiteitä, joiden avulla edistetään innovaatioita ja tiedon levitystä. EIP-AGRI-toiminnan tulisi nopeuttaa innovaatioiden kehittämistä ja käyttöä parantamalla tiedonvaihtoa ja edistämällä synergiaa maa- ja metsätalouden sekä maaseudun politiikkojen, toimijoiden ja välineiden välillä. Tuloksia levitetään ja kerrotaan AKIS:n kautta. Jäsenvaltion tulisi varmistaa, että hankkeiden keskeisiä tuloksia levitetään käytäntöön suuntautuneiden kanavien kautta mukaan lukien kansalliset ja CAP-verkostot. Tiedonvälitykseen on sisällytettävä riittävät tiedot hankkeista. Jäsenvaltio voi osoittaa tukea, jos hankkeen toimijaryhmässä on vähintään kaksi eri toimijaa, se edistää useampaa YMP:n erityistavoitetta ja tiedonvälityksessä ja innovoinnissa ei ole osallisena vain tutkimuseliimiä.

Asetusehdotuksen perusteella tukea myönnettäisiin tiedon jakamiseen ja innovaatioihin maataloudessa, metsätaloudessa ja maaseutualueilla. Tuen myöntäminen olisi mahdollista toimiin, joilla edistetään innovaatioita, koulutusta ja neuvontaa, taitojen kehittämistä, neuvontapalveluja sekä muita tiedon jakamisen ja levittämisen muotoja. Aiempien rahoituskausien tapaan ehdotus mahdollistaa maaseutuyritysten ja maatalojen maatalouden ulkopuolisilla toimialoilla tehtävien innovointi- ja kehittämistoimien tukemisen.

Nuorten viljelijöiden tukeminen ja sukupolvenvaihdokset (16 artikla)

Uutena asiana jäsenvaltion on osana kumppanuussuunnitelmaa laadittava sukupolvenvaihdosstrategia, johon tulee sisällyttää arvio maatalousalan nykyisestä väestötilanteesta, nuorten viljelijöiden alalle tulon esteiden tunnistaminen ja ehdotetut kansalliset aloitteet ja toimenpiteet niiden poistamiseksi. Suunnitelman tulisi sisältää myös kuvaus erityisistä nuorten viljelijöiden alalle tuloa edistävästä toimista, kuten tuki tilanpidon aloittamiseen, aleneva pinta-alatuki korotettuna, pienten tilojen tuki, nuoren viljelijän korotettu investointituki, lomitustuki, yhteistyötoimet, joilla helpotetaan sukupolvien välistä yhteistyötä, ja nuorille räätälöidyt neuvonta- ja koulutuspalvelut. Nuorten osallistumista tukitoimenpiteisiin tulisi helpottaa kokoamalla heille suunnatut toimet ja ohjeistus yhteen paikkaan. Sukupolvenvaihdosstrategia ei kattaisi esitetyssä muodossaan kuitenkaan laajemmin muiden, maatalouden ulkopuolisten toimialojen omistajan- ja sukupolvenvaihdoksia.

Datahallinnan viranomainen (21 artikla)

Komissio pyrkii asetusehdotuksella myös digitalisaation hyödyntämisen lisäämiseen. Jäsenvaltioissa olisikin nimettävä viranomainen, joka vastaa datan jakamisesta viranomaisten kesken sekä maatilatunnusten kehittämistyöstä. Tavoitteena on saavuttaa ja ylläpitää saumatonta tiedonvaihtoa, jotta tuenhakijoilta edellytettäisiin aiempaa vähemmän raportointia parantuneiden päätöksentekotyökalujen ansiosta. Jäsenvaltioiden on mahdollisuuksien mukaan

perustettava tarvearviointinsa ja toimenpiteiden suunnittelu periaatteelle, jonka mukaan tiedot kerätään vain kerran ja niitä käytetään uudelleen. Viranomaisten olisi tehtävä muun muassa datatiekartta ja vuosittaiset raportit, joista ensimmäinen toimitettaisiin komissiolle viimeistään 16.12.2029. Viranomaisen pitäisi asettaa ja notifioida komissiolle kolmen kuukauden kuluessa asetuksen voimaantulosta.

Komission ehdotus datahallintaviranomaisen perustamisesta perustuu ajatukseen, että tämä on jäsenvaltiotasolla tarpeellinen hallinnollinen panostus viljelijän hallinnollisen taakan vähentämiseksi ja pitkän aikavälin hallinnollisen tehokkuuden parantamiseksi. Nämä molemmat tukevat sektorin kilpailukykyä. Viranomaisen perustaminen tukee EU:n laajempaa digitalisaatiota ja tiedonhallintaa koskevia tavoitteita.

Datahallintoviranomaisen osalta ehdotukseen sisältyy poikkeuksellisen laajat valtuudet komissiolle alempiasteisten säädösten antamiseen yhteentoimivuuden ja tiekartan kattavuudesta sekä tiekartan ja vuosiraporttien sisällöstä.

AKIS ja maatilojen neuvontapalvelut (20 artikla)

Ehdotuksessa säädetään myös maatalouden tieto- ja innovaatiojärjestelmästä (AKIS) ja maatilojen neuvontapalveluista. Jäsenvaltion tulisi varmistaa, että viljelijät ja metsänomistajat saavat käyttöönsä innovaatioita ja uusi tietämys tavoittaa heidät oikea-aikaisesti ja tehokkaasti, jotta he voivat ottaa käyttöönsä innovatiivisia ja kestäviä ratkaisuja ja hyötyä ajantasaisesta tiedosta. Jäsenvaltion tulisi vahvistaa kumppanuussuunnitelmassa, kuinka innovaatiot ja tieto saavuttavat maanviljelijät AKIS-järjestelmän avulla. AKIS-järjestelmään tulisi kuulua tietovirtoja ja synergioita edistävät toimenpiteet, puolueetonta ja pätevää neuvontaa edistävät toimenpiteet, innovoinnin tukeminen osana neuvontapalveluita sekä suunnitelma tiedonvälityksestä ja esittelystä. Jäsenvaltion tulisi kuvata kumppanuussuunnitelmassa maatilojen neuvontapalveluiden järjestelmä, jonka avulla tuetaan tiedon saatavuutta ja innovaatioiden käyttöä ja käyttöönottoa, ja toteuttaa suunnitelma. Maatilojen neuvonnassa tulisi huomioida maa- ja metsätalouden sekä maaseudun yrittäjien ja yhteisöjen tilatyypit ja tuotantojärjestelmät, kumppanuussuunnitelman mukaiset tukivaatimukset, asiaan kuuluvien palveluiden saatavuus ja nuoret viljelijät. Jäsenvaltion tulisi varmistaa se, että viljelijät ja metsänomistajat saavat suoran yhteyden neuvonantajiin esimerkiksi tarjoamalla julkisia tietokantoja neuvonantajista. Jäsenvaltion tulisi varmistaa, että annettu neuvonta on puolueetonta ja neuvonantajat ovat päteviä eikä heidän toimintansa sisällä eturistiriitoja.

Voimaantulo

Asetus tulee voimaan seuraavana päivänä sen jälkeen, kun se on julkaistu Euroopan unionin virallisessa lehdessä.

Asetusta sovelletaan siitä lähtien, kun kumppanuusrahastoasetus astuu voimaan.

YKP-asetusehdotus

Merkittävimmästä osasta yhteisen kalastuspolitiikan ja meripolitiikan rahoittamiseen liittyvistä asioista säädettäisiin kumppanuussuunnitelmia ja tulosperusteisuutta koskevissa komission asetusehdotuksissa. Kokonaisuus poikkeaa aiemmasta rahoituskaudesta, jolloin yhteisen kalastuspolitiikan ja meripolitiikan rahoitusta koskevat asiat olivat säädetty pitkälti Euroopan meri-, kalatalous- ja vesiviljelyrahastoasetuksessa. Kansallisen kumppanuussuunnitelman laatiminen olisi prosessina erilainen kuin nykyiselle rahoituskaudelle, kun aikaisemmin YKP:n ja meripolitiikan rahoituksesta laadittiin oma erillinen kansallinen ohjelma.

Komission ehdottama YKP- asetus on sisällöltään erittäin suppea. Sen keskeinen sisältö liittyy rahoituksen tukikelpoisuussääntöjen täsmentämiseen. Jatkossa tukikelpoisen kohteen tulisi olla yhteisen kalastuspolitiikan tavoitteiden ja WTO:n kalastussopimuksen mukainen. Lisäksi säädettäisiin, että kalastusalusten siirtoon kolmansiin maihin ja syvänmeren kaivostoimintaan liittyvät toimet eivät olisi tukikelpoisia. Kyseessä olisi merkittävä muutos, sillä tällä hetkellä erityisesti kalastukseen liittyvien toimien rahoittamiseen on asetettu hyvin paljon yksityiskohtaisia ehtoja.

Lisäksi asetusehdotus täydentäisi kansallisen kumppanuussuunnitelman laatimista koskevia vaatimuksia siten, että suunnitelmien laatimisessa tulisi ottaa huomioon kalastuksen, vesiviljelyn ja rannikkoyhteisöjen sekä erityisesti pienimuotoisen kalastuksen tarpeet. Lisäksi jäsenvaltioiden tulisi varmistaa, että kansallinen kumppanuussuunnitelma tukee kalastuksen kestävyyttä sekä kalastusmahdollisuuksien ja kalastuslaivaston tasapainoa. Kumppanuussuunnitelmassa tulee myös määrittää tuen taso hanketyypeittäin. Lisäksi asetusehdotuksessa säädettäisiin pienimuotoista kalastusta koskevien toimien tuen enimmäistasoksi 100 %.

Asetusehdotukseen sisältyy myös nykyinen periaate hakemusten vastaanottokelpoisuuden kriteereistä. Ehdotuksen mukaan YKP:n vakavaan rikkomukseen tai laittomaan, ilmoittamattomaan, säätelemättömään kalastukseen tai ympäristörikokseen syyllistyneiden hakijoiden hakemukset eivät olisi käsitteilykelpoisia.

Yhteisen kalastuspolitiikan ja meripolitiikan rahoituksen suunnittelu, hallinnointi, korvamerkityn rahoituksen kohdentaminen ja tuloksellisuuden arviointi säädettäisiin kansallisia kumppanuussuunnitelmia ja tulosperusteisuutta koskevissa asetusehdotuksissa

4 Ehdotuksen oikeusperusta ja suhde suhteellisuus- ja toissijaisuusperiaatteisiin

YMP-asetusehdotuksen oikeusperustana on yhteistä maatalouspolitiikkaa koskeva Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 43 artiklan 2 kohta. SEUT-sopimuksen 38 artikla antaa unionille valtuudet määrittellä ja toteuttaa yhteistä maatalouspolitiikkaa. SEUT-sopimuksen 39 artikla asettaa yhteisen maatalouspolitiikan tavoitteet, joihin kuuluvat maatalouden tuottavuuden lisääminen, maatalousväestön kohtuullinen elintaso, markkinoiden vakauttaminen, tarvikkeiden saatavuuden varmistaminen sekä kohtuulliset kuluttajahinnat.

YKP:n rahoitusta koskeva asetusehdotus perustuu SEUT-sopimuksen artikloihin 42, 43 (2 kohta), 91 (1 kohta), 100 (2 kohta), 173 (3 kohta), 175, 188, 192 (1 kohta), 194 (2 kohta), 195 (2 kohta) ja 349.

Ehdotukset käsitellään tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä Euroopan parlamentin kanssa. Neuvostossa päätökset tehdään määräenemmistöllä.

Valtioneuvosto pitää ehdotuksien oikeusperustaa asianmukaisena.

SEUT 5 artiklan 3 kohdassa määrätyn toissijaisuusperiaatteen mukaisesti unioni toimii aloilla, jotka eivät kuulu sen yksinomaiseen toimivaltaan, ainoastaan jos ja siltä osin kuin jäsenvaltiot eivät voi riittävällä tavalla saavuttaa suunnitellun toiminnan tavoitteita, vaan ne voidaan suunnitellun toiminnan laajuuden tai vaikutusten vuoksi saavuttaa paremmin unionin tasolla. SEUT:ssa määrätään, että jäsenvaltiot ja EU hallinnoivat yhteistä maatalouspolitiikkaa yhteistyössä ja unionissa on käytössä yhteinen maatalouspolitiikka, jolla on yhteiset tavoitteet ja yhteinen täytäntöönpano. Nykyisessä toimeenpanomallissa unionin tasolla asetetaan

politiikan suuntaviivat, kuten yhteiset tavoitteet, toimenpiteiden päätyypit ja perusvaatimukset. Jäsenvaltioilla on suurempi vastuu tavoitteiden saavuttamisesta ja sovitusta päämääristä. Komission mukaan YMP:n vuoden 2027 jälkeisen ajan ehdotukset varmistavat edelleen tasapuoliset toimintaedellytykset sisämarkkinoilla, takaavat ruokaturvan ja vastaavat rajat ylittyviin haasteisiin. Näin ollen YMP:n keskeisistä periaatteista voidaan säätää ainoastaan EU:n tasolla.

Yhteinen kalastuspolitiikka, merisopimus sekä meri- ja vesiviljelypolitiikka perustuvat toissijaisuusperiaatteeseen, jonka mukaisesti strateginen ohjelmointi ja toimeenpano siirretään jaetun hallinnan kautta jäsenvaltioille ja alueille. Lähestymistapa varmistaa, että päätökset tehdään lähellä kansalaisia ja että EU:n toimet ovat perusteltuja suhteessa kansallisiin, alueellisiin ja paikallisiin olosuhteisiin.

Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 5 artiklan 4 kohdan mukaisen suhteellisuusperiaatteen mukaisesti unionin toiminnan sisältö ja muoto eivät saa ylittää sitä, mikä on tarpeen perussopimusten tavoitteiden saavuttamiseksi. EU:n maatalousalaan ja maaseutualueisiin kohdistuvat taloudelliset, ympäristöön liittyvät ja yhteiskunnalliset haasteet edellyttävät mittavaa toimintaa ja pitkäjänteistä panostusta, joissa otetaan huomioon näiden haasteiden EU-ulottuvuus. Asetusehdotuskokonaisuus määrittää yksityiskohtaisten sisältövaatimusten sijaan strategiset tavoitteet ja puitteet, joiden sisällä jäsenvaltiot voivat suunnitella ja toteuttaa omat kumppanuussuunnitelmansa

Vastaavasti yhteisen kalastuspolitiikan, merisopimuksen ja unionin meri- ja vesiviljelypolitiikan osalta asetusehdotus määrittää strategiset puitteet ja yksinkertaistaa aikaisempaa yksityiskohtaista sääntelyä, mikä tukee tehokasta ja oikeasuhtaista toimeenpanoa erityisesti kalatalouden, vesiviljelyn ja meripolitiikan alalla.

Valtioneuvosto pitää ehdotuksia suhteellisuus- ja toissijaisuusperiaatteiden mukaisina.

5 Ehdotuksen vaikutukset

Komissio julkaisi kumppanuusrahastoasetuksen yhteydessä yleisen vaikutusanalyysin (SWD(2025)565 final). Komissio ei ole julkaissut erillisiä vaikutusanalyysyjä sektorikohtaisista asetuksista.

Alla on kuvattu YMP:n ja YKP:n asetusehdotusten pohjalta arvioituja vaikutuksia. Asetusehdotusten tarkemmat vaikutukset kuitenkin riippuvat siitä, millaiseksi kumppanuusrahastoasetuksen säännökset muotoutuvat ja millaisia valintoja jäsenvaltio tekee kumppanuussuunnitelmassaan.

YMP-asetusehdotus

Vaikutukset toimijoille

Asetusehdotuksessa EU:n kokonaan rahoittamat tukitoimenpiteet kohdennetaan ensisijaisesti viljelijöille, jotka harjoittavat tilallaan maataloustoimintaa ja antavat aktiivisen panoksensa ruokaturvaan varmistaakseen myös huoltovarmuutta.

Aiemmin käytössä olleiden tukimuotojen jatkuvuus olisi monin osin lähtökohta, vaikka tukiehtoihin on tulossa muutoksia. Aiemmin ehdollisuutena tunnetut tukien saamisen

edellytykset on nimetty vastuulliseksi tilanhoidoksi, mutta niiden sisällössä ei ole merkittävää muutosta aiempaan. Konkreettinen muutos nykykauteen on pysyvän nurmen (GAEC 1) vaatimuksen poistuminen siten, että pysyvien nurmien määrän seuranta ja pysyvän nurmen liiallisen vähenemisen vuoksi laukeavaa ennallistamisvelvoitetta ei enää ehdotuksessa ole. Pysyvän nurmen kokonaisalan seuranta on jäsenvaltiokohtainen, mutta tuenhakijat ovat kokeneet toimintaansa rajoittavaksi myös pysyviin nurmiin liittyvän mahdollisen ennallistamisvelvoitteen. Muutos siis helpottaisi viljelijöiden ja hallinnon osalta nykyistä tilannetta. Ainoastaan Natura 2000-alueilla olevat pysyvät nurmet tulee säilyttää jatkossakin ja niitä tulee suojella.

Myönteistä on se, että asetusehdotuksessa on todettu, että tuet, joissa nämä vastuullisen tilanhoidon vaatimukset ovat tuen saamisen ehtona, täyttävät ”ei merkittävää haittaa” -periaatteen vaatimukset. Sosiaalisen ehdollisuuden vaatimukset olisivat aiemmalta rahoituskaudelta tutuksi tulleita.

Ehdotuksessa korostuu monin paikoin mm. alenevan pinta-alatuen enimmäismäärän osalta jäsenvaltion velvollisuus yhdistää hallinnollisesti niiden tilojen tukihakemukset, joissa tuotantoa on eri syistä eriytetty useamman tilakokonaisuuden alle. Tällä voi tietyissä tapauksissa olla vaikutusta niiden muiden, mahdollisesti kansallisten, näkökohtien toteutumiseen, joiden takia eriyttämiseen on pyritty. Edellä kuvattu näkökohta liittyy myös eläin- ja kasvintuotannon yhdistämistavoitteisiin, joita ehdotuksessa on. Eläinperusteisessa tuotantosidonnaisessa tuessa olisi ympäristönäkökohtien huomioimiseksi asetettava muun muassa eläintiheysrajoitteita nitraattiherkillä alueilla eli koko Suomessa. Eläintiheysrajoite voisi vaikuttaa joidenkin nautatilojen tuotantomahdollisuuksiin nykyisellään ja heikentää kotieläintilojen mahdollisuuksia tilan kehittämiseen ja tuotannon kasvattamiseen sellaisilla alueilla, joilla pellon saatavuus on heikkoa.

Ehdotuksessa ei ole artiklatasolla mainittu osa-aikaisia viljelijöitä, vaikka komissio viittaa heihin johdanto-osan kappaleessa. Luonnonvarakeskuksen mukaan 59 %:lla Suomen maatiloista maatalouden osuus jää alle 20 % yrittäjäkotitalouden kokonaistuloista eli suurin osa Suomen maatiloista on osa-aikaisia ja heidän panoksensa ruoantuotantoon on siitä huolimatta merkittävä.

Vaatus sulkea vanhuuseläkeiän saavuttaneet ja vanhuuseläkettä nostavat tuenhakijat alenevan pinta-alatuen ulkopuolelle tulee jatkossa velvoittavasta unionin lainsäädännöstä. Komissio pyrkii muutoksella vauhdittamaan sukupolvenvaihdoksia. Nuorille viljelijöille suunnattujen toimenpiteiden ja heihin kohdistuvien tukivaatimusten myötä annetaan mahdollisuuksia jäsenvaltioille kohdentaa tukitoimenpiteitä nuorille viljelijöille ja siten kannustaa nuoria viljelijöitä tilanpidon aloittamisvaiheessa.

Ehdotuksen mukaan luonnonhaitta-alueiden tukijärjestelmän periaatteisiin ei tulisi muutoksia verrattuna nykyiseen kauteen.

Alenevan pinta-alatuen alentamisrajat myönnetyn tukimäärän noustessa, ja 100 000 euron viljelijäkohtainen vuosittainen tukikatto, ovat haastavia vaatimuksia tilakoon kasvattamispyrkimysten rinnalla. Toisaalta tuen alentaminen on rajattu vain alenevaan pinta-alatukeen eikä koskisi esimerkiksi tuotantosidonnaista tulotukea, epäsuotuisten alueiden tukea (luonnonhaittakorvausta) eikä ympäristö- ja ilmastotoimenpiteitä, joita toimijat voivat hyödyntää kunkin toimenpiteen ehtojen mukaisesti laajastikin. Ehdotetut alenevan pinta-alatuen alentamisrajat eivät koskisi nykyisillä tukitasoilla alle 150 hehtaarin tiloja, joten portaittain tiukkeneva alentaminen ei vaikuttaisi suurimpaan osaan tiloista Suomessa. Noin muutamia

kymmeniä tiloja koskisi arvion perusteella alentamisen korkein porras, eli tällä tilajoukolla myönnetyn tuen määrä ylittäisi 75 000 euroa. Yhdenkään tilan tukimäärä ei nykyisen kokoisilla tiloilla rajautuisi 100 000 euron tukikaton vuoksi. Silti on huomioitava vaikutus nuoriin viljelijöihin, koska aleneva pinta-alatuki myönnettäisiin korotettuna nuorille viljelijöille. Tämä tarkoittaa, että tilaansa laajentavaan ja kehittävään nuoreen viljelijään alenevan pinta-alatuen alentamisrajat vaikuttaisivat suhteellisesti enemmän kuin vastaavankokoiseen tilaan muuten, koska nuoren viljelijän korotus on osa alenevaa pinta-alatukea. Suomessa tämän ei kuitenkaan arvioida olevan vielä merkittävä nuoren viljelijän tilansa kehittämisen este.

Laaja-alainen ja monivaikutteinen toimenpidevalikko tuensaajille maaseudun kehittämiseen on jatkossakin mahdollinen. Maaseudun kehittämisen kokonaisuudessa erityisesti investoinnit ovat olleet tärkeitä ja tuki on ollut tehtyjen arviointien mukaan vaikuttavaa. Asetusehdotuksesta on pääteltävissä, että investointien tukeminen elintarvikealalla ja muilla toimialoilla olisi edelleen mahdollista, mutta asiasta tulee valmistelun edetessä saada lisätietoa. Useat maaseudun kehittämisen toimenpiteet ovat jäsenmaalle pakollisia, vaikka kaikki eivät ole osana kiintiöityä YMP-rahoitusta. Maaseudun kehittämistä on mahdollista tukea myös muista kumppanuusrahoituksesta mukaisista kokonaisuuksista.

Aikaisemmat yksivuotiset ekojärjestelmät ja monivuotiset II pilarin ympäristötoimenpiteet on asetusehdotuksessa yhdistetty samoilla säännöillä toimivaksi kokonaisuudeksi. Ehdotuksessa nämä vapaaehtoiset hoitositoumukset voivat olla yksi- tai monivuotisia, joka tuo joustavuutta toimenpiteiden suunnitteluun. Tämä voi selkeyttää kokonaisuutta viljelijän näkökulmasta.

Ehdotus sisältää jäsenvaltioille veloitteen laatia siirtymätukia vähintään luonnonmukaiseen tuotantoon ja kotieläintuotannon laajaperäistämiseen. Tämä tulisi uutena vapaaehtoisena toimenpiteenä tuensaajille. Ehtojen vaatima tuen välttämätön takaisinperintä, jos tuensaajan laatima siirtymäsuunnitelma ei toteudu, voi kuitenkin olla tuensaajille riski, kun kyseessä on uuden tuotantotavan omaksuminen.

Ehdotus sisältää mahdollisuuden maksaa hoitositoumuksista tukea myös kumppanuussuunnitelmassa määriteltävistä suojelukäytännöistä sekä kansallisen lainsäädännön vaatimuksista, silloin kun ne ylittävät unionin lainsäädännön. Tämä voi tasata eri jäsenvaltioiden kansallisen lainsäädännön kustannusvaikutusta toimijoille ja luoda perustaa tasa-arvoisemmista ehtojen kohdistumisen käytännöistä jäsenvaltioiden välillä. Tämä voi vähentää tuensaajien vastustusta kansallisen lainsäädännön tiukentamisesta ja lisätä tuottajien kokemaa yhdenvertaisuutta eri jäsenvaltioiden välillä.

Ehdotuksessa korostuu nuorten viljelijöiden neuvonta osana AKIS-järjestelmää ja neuvontapalveluita, mikä voi edelleen edistää sukupolvenvaihdoksia.

Nuorten viljelijöiden tilanpidon aloittamista tuetaan ehdotuksen mukaan myös jatkossa. Lisäksi tukea tulisi myöntää myös uusille viljelijöille. Nuorten viljelijöiden toimintaedellytysten tukemiseen on listattu laajasti toimenpiteitä, joista useat ovat nykyisinkin käytössä Suomen CAP-suunnitelmassa. Toimenpiteillä pyritään edistämään sukupolvenvaihdoksia ja tilojen kehittämistä. Uusi sukupolvenvaihdosstrategia voisi entisestään selkeyttää nuorille viljelijöille suunnattua toimenpidekokonaisuutta, vaikka sinällään toimet ovat pitkälti käytössä jo nykyisellä rahoituskaudella. Asetusehdotus sallii nykyistä rahoituskautta selvästi suuremman aloitustuen määrän soveltamisen. Mikäli tuensaajajoukko laajenee muihinkin uusiin viljelijöihin sekä pienten tilojen kehittämiseen ja kokonaisuuteen ei kohdenneta lisärahoitusta, tämä voisi kaventaa nuorten rahoitusmahdollisuuksia. Ehdotuksen maatalouden tieto- ja innovaatiojärjestelmässä huomioidaan erityisesti nuoret viljelijät, millä helpotetaan sukupolvenvaihdoksia. Mikäli muiden maaseudun yritysten omistajan- ja

sukupolvenvaihdoksia ei sisällytetä sukupolvenvaihdosstrategiaan, niin kokonaiskuva maaseudun tilanteesta jää yksipuoliseksi. Muut yritykset maaseudulla toimivat vuorovaikutuksessa viljelijöiden kanssa tarjoten tuotteita- ja palveluita, joita maataloudessa ja maaseutuväestön piirissä tarvitaan.

Investointituki näyttäisi ehdotuksen mukaan tarjoavan varsin tarkoituksenmukaiset mahdollisuudet maatalojen investointien tukemiseen, millä parannetaan maatalojen kilpailukykyä ja Suomen huoltovarmuutta. Ehdotus kumppanuusrahastoasetukseksi sallisi varsin korkeidenkin tukitasojen käyttämisen. Komission alustavien selvitysten mukaan investointituet olisivat tarkoitettu vain viljelijöille ja metsänomistajille. Komissiolta kuitenkin tarvitaan vielä tarkempi selvitys siitä, miten investointiartiklan nojalla voitaisiin tukea maaseudun muuta, maatalouden ulkopuolista yritystoimintaa. Mikäli näin ei voitaisi tehdä, se olisi merkittävä muutos nykyauteen, jossa on tuettu CAP-strategiasuunnitelman puitteissa maaseudun muuta yritystoimintaa.

Investointituen saajien listasta puuttuvat ehdotuksen mukaan yhteisöt, joita ovat maaseutualueilla esimerkiksi infrarakentajat. Komission ehdotus voisi kaventaa potentiaalisten tuensaajien joukkoa.

Komissio on neuvoston työryhmässä antanut lisäselvityksen, jonka mukaan jäsenvaltioiden ei olisi pakollista sisällyttää tiettyihin toimenpiteisiin, kuten investointitoimenpiteeseen, metsätalouteen liittyviä toimia. Tilanne jatkuisi siis saman kaltaisena kuin nykyisellä rahoituskaudella. Suomessa ei ole perinteisesti tuettu metsänhoitoa YMP:n alla rahoituksen niukkuuden vuoksi.

Yhteisölähtöisen paikallisen kehittämisen eli LEADER-toiminnan osalta ehdotusta tulee lukea yhdessä kumppanuusrahastoasetusehdotuksen kanssa. Siinä määritellään LEADER-toiminnan periaatteet, jotka säilyisivät pääosin nykyisen kaltaisina. Yhtenä erona on, että LEADER-ryhmien toimintarahaa ei enää säädettäisi, kun se tähän asti on ollut korkeintaan 25 % LEADER-rahoituksesta. Toimintarahaa maksimiosuus on koettu Suomessa toimivaksi, ja sen poistuminen saattaisi johtaa toimintarahaa osuuden lisäämiseen, mikä taas voisi vähentää kehittämishankerahoituksen määrää. LEADER-toimintatapa olisi mahdollinen useiden politiikkatavoitteiden edistämiseen niin koheesio politiikan kuin YMP:n puolella. Yhteinen säädös pohja mahdollistaisi nykyistä helpommin LEADER-toimintatavan käytön nykyistä laajemmin. Komission ehdotusten mukaan LEADER-toimintatapa olisi kuitenkin vain YMP:ssä pakollinen.

YMP-asetuksen muotoilut sisältävät myös LEADER-toimintatapa mahdollisesti heikentäviä kohtia. Ensinnäkin LEADER-toiminnalle ei olisi enää korvamerkittyä rahoitusta (kaudella 2023–2027 maaseuturahastosta vähintään 5 %). Lisäksi LEADER-toiminta sidottaisiin ehdotuksen (Art 18) mukaan nykyistä vahvemmin maa- ja metsätalouteen, mikä on käytännössä vastoin LEADER-periaatteisiin kuuluvaa monialaisuutta. Tämä kaventaisi LEADER-toiminnan roolia huomattavasti nykyisestä, sillä tähän asti LEADER-toiminnalla on voitu tukea monialaisesti maaseutuuyrittäjyyttä, kylien kehittämistä ja paikallisten yhteisöjen toimintaa.

Riskienhallintavälineitä koskevat muutosehdotukset saattavat lisätä riskienhallintavälineiden tarjontaa.

Vaikutukset hallinnolle

Kansallisen kumppanuussuunnitelman kokonaislaatiminen olisi prosessina hyvinkin erilainen kuin YMP:n strategiasuunnitelman laatiminen nykyiselle rahoituskaudelle. Merkittävimmistä osasta suunnitelmakokonaisuutta säädetään kumppanuusrahastoasetuksessa ja sen vaikutuksia on analysoitu erillisessä valtioneuvoston U-kirjelmässä. Tässä valtioneuvoston kirjelmässä on kuitenkin analysoitu kumppanuusrahastoasetuksen ja YMP-asetuksen hallinnollisia vaikutuksia tietyin osin yhdessä, koska asetusten kokonaisuus vaikuttaa hallinnollisiin vaikutuksiin. Laajan kokonaisuuden hallinnointi vaatii hallinnon toimintatapojen uudelleen määrittämistä ja vastuunjaon rajapintojen tunnistamisen. Kokonaisvaltaisen suunnitelman laadinta, toimeenpano sekä tulosten raportointi korostaa tarvetta yhdenmukaisiin kansallisiin prosesseihin. Yhteisen maatalouspolitiikan EU-säädösten jakautuminen kumppanuusrahastoasetuksen ja YMP-asetuksen välille asettaa omat haasteensa yhteisen maatalouspolitiikan kokonaisuudelle. Uusien prosessien hallinnointi ja koordinaatioelinten huomioiminen prosessissa voivat lisätä hallinnosta työtä.

Komission asetusehdotusten politiikkaa yksinkertaistava vaikutus on vielä epäselvä. Mikäli jäsenvaltioiden kumppanuussuunnitelmat mahdollistavat edellistä kautta strategisemman lähestymistavan, niin ehdotukset voivat yksinkertaistaa tulevaa politiikkaa. Tämä edellyttäisi kuitenkin luopumista nykyiselle kaudelle tyypillisestä laajasta ja vähemmän strategisesta sopimusasiakirjasta sekä tilintarkastuksen sekä sen seuraamusten erityisestä korostumisesta. Eri politiikkasektoreita kokoava kumppanuusrahastoasetus ei vaikuta kaikilta osin johdonmukaiselta esimerkiksi komission ohjausvaltuuksien määrässä ja tarkkarajaisuudessa yksityiskohdista alempiasteisten säädösten antamiseen. YMP:n luvun osalta vaikuttaa edelleen siltä, että komissiolle ehdotetut ohjausvaltuudet yksityiskohdista alempiasteisten säädösten muodossa olisivat osin merkittävämmässä roolissa kuin muilla politiikkalohkoilla. Tämän asetusehdotuksen osalta ohjausvaltuudet näkyvät erityisesti tietohallintoviranomaista koskien.

Kaikki uudet tukitoimenpiteet ja uudet tukielementit aiheuttavat hallinnollisia kustannuksia ja edellyttävät tietojärjestelmämuutoksia. Esimerkiksi pienten tilojen tukijärjestelmä pakollisena jäsenvaltiolle aiheuttaisi kustannuksiin lisäyksen, jonka hyöty jäisi pieneksi ottaen huomioon tuotantorakenteen kehittymisen. Pienetkin tilat voivat hyödyntää kaikille tarjottavia tukijärjestelmiä ilman heille räätälöityä tukitoimenpidettä, joka olisi vapaaehtoinen vaihtoehto tuenhakijoille alenevan pinta-alatuen, tuotantosidonnaisen tuen ja epäsuotuisten alueiden tuen kokonaisuuden rinnalla.

Tietojärjestelmien kehittämiseen ja henkilöstön palkkauskustannuksiin on kuluvalla rahoituskaudella käytetty merkittävä määrä teknistä apua. Teknisen avun hyödyntäminen lienee jatkossa haastavampaa, koska sen määrä ei yksinomaan kohdistu maataloussektoriin, vaan jakajia on enemmän yhteisen kumppanuussuunnitelman myötä. Kustannuksia lisääviä vaikutuksia vaikuttaa tulevan esimerkiksi sitä kautta, että dataa ja tietotaitoa on säilytettävä pidempään komission mahdollisia tarkastuksia varten. Tarkastukset voisivat kohdistua kumppanuussuunnitelman alaisiin maksuihin kolme vuotta suunnitelmasta suoritetusta viimeisestä maksusta.

Maatalouden varainhoitovuosi poistuisi käsitteistä ja jatkossa vuotuisen raportin kokoamisen komissiolle muun muassa tuotoksista, välitavoitteista ja tuloksista tulee tapahtua 31.10. asti jätetyistä maksuhakemuksista.

Ympäristötoimenpiteiden yhdistäminen yhdeksi kokonaisuudeksi voisi yksinkertaistaa hallintoa pitkällä aikavälillä, mutta vaatii alkuvaiheessa säädösten, toimeenpanon ja tietojärjestelmien muutoksia, joista aiheutuu kustannuksia. Uusi vaatimus kestäviin tuotantotapoihin siirtymisen tukemisesta vaatii uusien tukijärjestelmien ja niiden toimeenpanon rakentamista, mistä aiheutuu kustannuksia hallinnolle. Asetusehdotus antaisi mahdollisuuden

yksinkertaistaa ympäristötoimenpiteiden kokonaisuutta toimeenpanon näkökulmasta, sillä uuteen vastuulliseen tilanhoitoon ja hoitositoumuksiin liittyy mahdollisuus maksaa hoitositoumusten tukea sellaisista lakisääteisistä vaatimuksista, jotka ylittävät unionin lainsäädännön tai sisällyttää hoitositoumuksiin suojelukäytäntöjä. Tämä yksinkertaistaisi hoitositoumusten sisältöä verrattuna nykyisiin ympäristö- ja ilmastotoimenpiteisiin, kun hoitotoimenpiteiden suunnittelussa voidaan hyödyntää lakisääteisten vaatimusten sisältöä entistä paremmin.

Nuorille viljelijöille tulee ehdotuksen mukaan luoda yhden luukun periaatteella toimiva neuvontaportaali. Tähän tarvitaan komissiolta lisätietoja. Ennakkoarvion perusteella vaikuttaisi siltä, että nykyisiä tiedotusaloja yhdistellen saataisiin luotua ehdotuksen tarkoittama järjestelmä.

Riskienhallintaan liittyen ehdotus toisi toimeenpanollisia lisätarpeita kumppanuussuunnitelmaan nykyiseen verrattuna. Jäsenvaltioiden olisi asetusehdotuksen mukaan tuettava viljelijöitä ottamaan käyttöön riskinhallintavälineisiin. Välineistö voisi sisältää erilaisia tukivälineitä, kuten esimerkiksi vakuutusmaksutuki tai erilaisten rahastojen hyödyntäminen.

Mikäli kumppanuussuunnitelmaan sisällytettäisiin metsätaloutta koskevia toimia, suomalaisilla metsänomistajilla on jo tällä hetkellä käytettävissään julkinen tietokanta metsätalouden neuvontaa tarjoavista yksityisistä palveluntuottajista Suomen metsäkeskuksen ylläpitämässä Metsään.fi-palvelussa. Asetusehdotuksessa on vaatimus metsätalouteen liittyvien neuvontapalveluiden puolueettomuudesta. Yksityisten palveluntuottajien puolueettomuutta on haastava todentaa.

Taloudelliset vaikutukset

Rahoitusmääriä kuvataan virallisessa rahoituskehysvalmistelussa kiintein, vuoden 2025 hinnoin. Tämä tarkoittaa sitä, että vuosi 2025 on perusvuosi, ja rahoituskehyskausien rahoitusmäärät esitetään laskennallisella kahden prosentin vuotuisella inflaatiolla korjattuina suhteessa perusvuoteen 2025. Hyvin yksinkertaistettuna esimerkkinä tästä menettelystä vuotuisen 100 euron määrärahan summa on vuosina 2025-2026 käyvin eli nimellisin hinnoin yhteensä 200 euroa (100+100) ja kiintein, vuoden 2025 hinnoin laskettuna yhteensä 198 euroa (100+98).

Maatalouden tulotuille (sekä kalastuspolitiikalle) on ehdotettu EU-tasolla vähintään 261 miljardin euron (kiintein 2025 hinnoin) varattua rahoitusta osana noin 1763 miljardin euron (kiintein 2025 hinnoin) kokonaisbudjettia. Tämän on komission mukaan tarkoitus mahdollistaa pitkäjänteisen tukipolitiikan ja investointien suunnittelun.

Komissio on syyskuussa täydentänyt maatalouden tulotuille korvamerkityn rahoituksen koko kaudelle 2028–2034 jäsenmaakohtaisesti jaettuna kumppanuusrahastoasetuksen liitteeseen XVIII. Kyse on komission pohjaesityksestä, ja tämä rahoituksen kohdentuminen tulee olemaan eräs keskeisiä tulevaa rahoituskehystä koskevia neuvottelukysymyksiä yhteisen maatalouspolitiikan osalta. Suomen osuus tästä 293,7 miljardin euron rahoituksesta on komission esityksen mukaan 4,8 miljardia euroa (nimellisin hinnoin). Kiintein, vuoden 2025 hinnoin laskettuna maatalouden rahoituksen kokonaismäärä on 261 miljardia euroa, josta Suomen osuus on 4,3 miljardia euroa. Tarkempia vaikutuksia Suomen eri tukivälineiden rahoituskokonaisuudelle ja edelleen viljelijöille ei ole kuitenkaan mahdollista vielä arvioida. Maatalouden rahoitusta koskevat reunaehdot ja painotusmahdollisuudet tarkentuvat

myöhemmin valmistelun edetessä. Asetusehdotuksen mukainen uusi maatalouden tulotuki pitää sisällään nykyisten maatalouden suorien tukien lisäksi nykyisistä maaseudun kehittämisen toimenpiteistä epäsuotuisten alueiden tuet, ympäristö- ja ilmastotoimet, luonnonmukaisen tuotannon tuen, eläinten hyvinvointikorvaukset, riskienhallintavälineiden tukemisen, nuorten viljelijöiden tuet ja yritysten käynnistystuen sekä investointituet. Komission esitys YMP:n vähimmäisrahoituksesta sisältää edellä esitetyt toimenpiteet. Lisäksi kumppanuussuunnitelmaan sisältyvät nykyisistä maaseudun kehittämisen toimenpiteistä LEADER, tiedon välityksen ja innovoinnin kokonaisuus sekä yhteistyötoimet, joiden toimeenpano on jäsenmaille pakollista. Nykyisen kauden mukaiset maaseudun kehittämisen toimenpiteet ovat jatkossakin osarahoitteisia.

Keskeisimmät YMP:n kohdennettuun rahoitukseen, varojen jakautumiseen toimenpiteittäin ja toimenpiteiden määräraharajoitteisiin liittyvät säädökset ovat kumppanuusrahastoasetuksessa. Kumppanuusrahastoasetuksessa säädetään myös nykyisen maatalousvarauksen korvaavasta, maatalouden EU-tason markkinahäiriöiden ja kriisien rahoituksesta uuden ns. Union Safety Net:n kautta. Samassa yhteydessä komissio ehdottaa maatalouden kriisitoimien kaksinkertaistamista 900 miljoonaan euroon vuositasolla. Arviot kumppanuusrahastoasetuksen taloudellisista vaikutuksista ovat sitä koskevassa U-kirjelmässä.

Komission ehdotuksen myötä YMP:n rahoitus ja sen kohdentaminen muuttuisi tulevalla kaudella. Osalle YMP:n toimenpiteistä esitetään kumppanuusrahaston määrärahoista varattua rahoitusta. Maatalouden tulotukeen varattu rahoituksen määrä näyttäisi vähenevän nykyisestä YMP:aan kohdistetusta vastaavasta rahoituksesta. Osa YMP:n toimenpiteistä rahoitetaan kumppanuussuunnitelman kokonaisrahoituksesta, johon vaikuttaa kansallisesti sovittavat linjaukset korvamerkitsemättä jätetyn kumppanuusrahoituksen käytöstä. Monien komission ehdotuksen mahdollistamien toimenpiteiden rahoitus olisi osoitettava harkinnanvaraisesti toteutettavissa olevana kansallisena lisärahoituksena. Kaikkiaan komission esittämät muutokset kasvattaisivat YMP:n kansallisen rahoituksen tarvetta nykyisestä.

Komission ehdotuksen toteutuminen edellyttäisi edellistä rahoituskautta enemmän kansallista osarahoitusta. Lisäksi nykyään EU:n kokonaan rahoittamia toimenpiteitä muuttuu osarahoitteisiksi. Monien komission ehdotuksen mahdollistamien toimenpiteiden rahoitus olisi osoitettava harkinnanvaraisesti toteutettavissa olevana kansallisena lisärahoituksena. Kaikkiaan komission esittämät muutokset kasvattaisivat YMP:n kansallisen rahoituksen tarvetta nykyisestä. YMP-kokonaisuuteen korvamerkityn osuuden osarahoitettujen kansallisen vastinrahoituksen minimi on 30 %.

Tulevan YMP-kauden käytettävissä olevasta kansallisesta rahoituksesta linjataan erikseen julkisen talouden voimavarojen puitteissa komission ehdotuksen käsittelyn edetessä ja sen yksityiskohtien täsmennyessä.

Ehdotus sisältää mahdollisuuden maksaa tukea kansallisen lainsäädännön vaatimuksista, jotka ylittävät unionin lainsäädännön. Jos tukea aletaan maksaa nykyisen kaltaisessa järjestelmässä sellaisista toimista, joista ei ennen ole maksettu, heikentyy toimien kustannusvaikuttavuus. Toimien lopullinen kustannusvaikuttavuus riippuu pakollisten ja vapaaehtoisten toimenpiteiden kokonaisuudesta. Toisaalta ehdotus luo mahdollisuuden Suomen maatalouden kilpailuaseman parantumiselle EU:n sisämarkkinoilla niiltä osin, joissa kansallisista korkeammista vaatimuksista aiheutuvia kustannuksia on mahdollista korvata. Tämä voi lisätä lainsäädännön toimeenpanon kustannuksia ehtojen tullessa yhteisen maatalouspolitiikan toimeenpanon ja valvonnan piiriin.

Vaatus uudesta pakollisesta datahallinnon viranomaisesta voisi helpottaa datan saatavuutta ja yhteiskäyttöä, mutta se lisäisi kustannuksia. Tehtävään liittyisi paljon raportointia ja seurantatietojen toimittamista komissiolle. Tämä kaikki lisäisi itse viranomaisvaatimukseenkin liittyviä hallinnollisia kustannuksia. Tietojärjestelmien yhteentoimivuuden toimeenpano edellyttää merkittävää hallinnollista panostusta, erityisesti tietojärjestelmien kehittämisessä ja toimijoiden välisessä koordinoinnissa. Unionitasoisen maatilatunnuksen ja muiden keskeisten tunnusten yhteentoimivuuteen liittyvä hankinta- ja kehittämistyö aiheuttaisi lisäkustannuksia uusien järjestelmien rakentamisen ja ylläpidon kautta.

Koska kaikki toimeenpanon kustannukset olisi lähtökohtaisesti katettava julkisen talouden suunnitelmassa ja valtion talousarvioissa linjattujen määrärahojen ja henkilötyövuosimäärien puitteissa, edellyttäisi tämä tarvittaessa hallinnonalan toimintamenorahoituksen kohdennuksia samalla, kun rahoitukseen kohdistuu hallituksen päättämiä menosopeutuksia.

Lainsäädännölliset vaikutukset

YMP:stä aiheutuu merkittävää ja hyvin laajaa kansallisen lainsäädännön valmistelutyötä. Kuten aikaisemminkin rahoituskausien muuttuessa, käytännössä kaikkia tällä hetkellä voimassa olevia, YMP:hen liittyviä lakeja joudutaan joko merkittävästi muuttamaan taikka valmistelemaan kokonaan uusi lainsäädäntökokonaisuus. Ratkaisu edellä mainitulta osin voidaan tehdä vasta jatkovalmistelun kuluessa. Kansallisten, YMP:hen liittyvien lakien nojalla annetut valtioneuvoston ja maa- ja metsätalousministeriön asetukset pitää myös valmistella kokonaisuudessaan uudelleen.

Lisäksi hallinnoinnin osalta on huomioitava, että tulevan rahoituskauden hallinnollinen rakenne poikkeaa merkittävästi nykyisestä hallintorakenteesta, mistä aiheutuu myös mittavaa kansallista sääöstarvetta. Ehdotettuun hallintorakenteeseen sisältyy YMP:n osalta myös sellaisia rakenteita ja vaatimuksia (kuten maksajavirasto), jotka eivät koske kaikkia hallinnonaloja.

Ympäristövaikutukset

Tuilla tulee vastata ruokaturvavaroitukseen siten, että ilmaston- ja ympäristönsuojeluun panostetaan. Nykyisen ehdollisuuden korvaava vastuullinen tilanhoito antaa pohjan ja määrittää ”ei merkittävää haittaa” -periaatteen soveltamisen tason tukea saaville viljelijöille. Viljelijä voi myös ottaa huomioon erilaisia ympäristötavoitteita paremmin kumppanuussuunnitelman vapaaehtoisilla ympäristö- ja ilmastotoimenpiteillä.

Asetusehdotus sisältää kokonaisuudessaan ilmastolle ja ympäristölle myönteisiä toimenpiteitä ja vaatimuksia. Jäsenvaltio voinee suunnitella ilmasto- ja ympäristötoimenpiteitä entiseen tapaan omista lähtökohdistaan, mutta huomioimalla kansallinen ja EU:n lainsäädäntö ja kansainväliset sopimukset sekä kestävyys- ym. tavoitteet.

Tuloksellisuusasetus määrittää koko kumppanuussuunnitelman ympäristörahoitukselle 43 % vähimmäisosuuden. Ympäristörahoituksen osuuden laskemisessa otetaan huomioon kokonaisuudessaan kumppanuussuunnitelmalle osoitettava rahoitus pois lukien puolustusmenot. Jäsenvaltiokohtaiseen ympäristörahoituksen osuuteen komissio voi ottaa kantaa suosituksissaan, joissa huomioon otetaan mm. jäsenvaltion ennallistamissuunnitelma. Komissio voi pyytää jäsenvaltioilta korkeampaa prosenttia kumppanuussuunnitelman toimiin.

Asetusehdotuksen mukaan komission kullekin jäsenvaltiolle antamat suositukset ohjaavat suunnitelman sisältöä. Nämä on otettava huomioon suunnitelman laatimisessa. Komission

suositukset, jotka kohdistuvat asetusehdotuksen osuuteen kumppanuussuunnitelmassa, ottavat huomioon ilmastotoimet, ekosysteemipalvelujen tuottamisen, kiertotalouden, luonnon monimuotoisuuden ja luonnonvarojen suojelun, tuotannon kestävyuden sekä eläinten hyvinvoinnin. Suositusten laadinnassa komissio ottaa huomioon jäsenvaltion muut ympäristö- ja ilmastokysymyksiin liittyvät suunnitelmat, kuten jäsenvaltioiden ennallistamissuunnitelmat.

Ehdotuksen mukaan jäsenvaltioiden on laadittava kumppanuussuunnitelmaan tietyistä ympäristö- ja ilmastopolitiikan painopistealueista tuensaajalle vapaaehtoisia toimenpiteitä. Ehdotuksessa painotetaan aikaisempaa enemmän kestäviin tuotantojärjestelmiin siirtymistä ja sen tukemista. Ehdotuksessa on muun muassa jäsenvaltioille pakollinen, mutta tuensaajalle vapaaehtoinen siirtymätuki kestävämpiin tuotantojärjestelmiin sekä eläintuotannon laajaperäistämiseen. Lisäksi esimerkiksi tuotantosidonnaisissa eläinperusteisissa tukitoimenpiteissä on mukana vaatimus ympäristövaikutusten huomioon ottamiseen muun muassa siten, että nitraattiherkillä alueilla tuen saamisen ehdoksi on asetettava eläintiheyttä koskeva enimmäismäärä. Näillä uusilla vaatimuksilla saattaa olla myönteinen vaikutus ympäristölle. Toisaalta kotieläintihentymien ympäristöhaasteita voidaan ehkäistä muillakin keinoin kuin eläimiä vähentämällä.

Ehdotusten ympäristövaikutukset määräytyvät sen mukaan, millaisiksi jäsenvaltio määrittää suunnitelman toimenpiteet ja vastuullisen tilanhoidon, sekä miten paljon varoja suunnitelmassa ohjataan ympäristötoimenpiteisiin. Komissio on korostanut jo maatalouden ja ruoan visiossa painopisteen siirtämistä kannustavuuteen ympäristö- ja ilmastotoimissa ilman korvausta vaadittavien toimien sijaan. Esimerkkinä kannustavuudesta on, että ehdotuksen mukaan tukea saisi maksaa unionin lainsäädännön ylittävistä kansallisen lainsäädännön vaatimuksista sekä vastuullisessa tilanhoidossa määritellyistä suojelukäytännöistä. Aikaisemmin tämä ei ole ollut mahdollista. Tämä voi vähentää tuen kustannusvaikuttavuutta. Lopullinen kustannusvaikuttavuus riippuu ilman korvausta vaadittavien ehtojen sekä rahoitettavien toimenpiteiden kokonaisuudesta. Mahdollisuus maksaa suojelukäytäntöjen tai lainsäädännön toteuttamisesta korvausta antaa jäsenvaltiolle paremman mahdollisuuden rakentaa vaikuttavampi ja hyväksyttävämpi kokonaisuus.

Asetusehdotuksessa eri ympäristö- ja ilmastotoimenpiteet siirtyisivät samaan tukimuotoon. Samalla periaatteet siitä, mille alalle korvausta maksetaan, saattavat yhdenmukaistua. Ehdotuksessa ei ole enää vaatimusta useamman vuoden sitoumuksesta, joka tuo joustoa toimenpiteiden suunnitteluun ja voi kasvattaa toimenpiteiden houkuttelevuutta. Asetusehdotuksessa ei myöskään ole mainintaa siitä, että jäsenvaltiolla olisi mahdollisuus rajata tukikelpoisten hehtaareiden ulkopuolelle alaa, joka täyttää maatalousmaan määritelmän. Tällaisenaan jäsenvaltiolla ei olisi mahdollisuutta rajata tukikelpoisuuden ulkopuolelle esimerkiksi metsästä raivattua uutta peltoa, millä voisi olla negatiivisia ympäristövaikutuksia.

Ehdotuksen mukaan YMP:n toimilla edistetään edelleen eläinten hyvinvointia ja niillä voidaan esimerkiksi ylläpitää Suomen alhaista antibioottien käyttöä.

Maatalouden investointituilla pystytään vaikuttamaan positiivisesti ympäristöön. Investoinnit, jotka kohdistuvat esimerkiksi maan kasvukunnon parantamiseen, ravinteiden kierrätykseen tai tuotannon tai energian käytön tehostamiseen vaikuttavat positiivisesti, joko välittömästi tai välillisesti. Myös ei-tuotannolliset investoinnit ovat mahdollisia. Investointien enimmäisrahoitusosuudesta säädetään kumppanuusrahastoasetuksessa. Ei-tuotannollisten investointien kiinnostavuus voi alentua, jos jatkossa ei-tuotannollisenkin investoinnin enimmäisrahoitusosuus jää 75 %:iin aiemman 100 %:in sijaan.

Maaseudun yrityksille kohdennetuilla toimenpiteillä, ja maaseudun yhteisöille kohdennetuilla maaseudun toimintaympäristöä parantavilla kehittämishankkeilla ja LEADER-toiminnalla voidaan saada aikaan myönteisiä ympäristövaikutuksia, kuten ympäristön tilaa parantavia investointeja, energiatehokkuutta, uusiutuvan energian tuotantoa, vesiensuojelua, vesistökuunnostuksia, maisemanhoitoa, kylämaisemien ja luonnon monimuotoisuutta sekä ekosysteemipalveluja sekä ympäristöön liittyvän tiedon levittämistä ja osaamisen sekä yhteistyön kehittymistä maaseudun toimijoiden piirissä alueellisella ja paikallisella tasolla. Mikäli maaseudun kehittämistoimenpiteitä kavennetaan koskemaan vain maa- ja metsätaloutta, voi se heikentää mahdollisuuksia saavuttaa näitä moninaisia ympäristövaikutuksia.

Maaseutuvaikutukset

Komissio ei ole laatinut asetusehdotuksista erillistä maaseutuvaikutusten arviointia. Asetusehdotus tarjoaa mahdollisuuksia huomioida maaseudun asukkaat, maaseudun yritykset ja yhteisöt. Jäsenvaltiot päättävät omista ratkaisuksistaan perustuen omiin tarpeisiinsa ja tavoitteisiinsa. Varsinaiset maaseutuvaikutukset voidaan arvioida, kun jäsenvaltio ratkaisee rahoituksen kohdentamisen ja suunnitelman eri toimenpiteet. Siinä yhteydessä voidaan arvioida paremmin valittujen politiikkatoimien ja niiden painotuksien vaikutus erilaisten maaseutualueiden elinvoiman edistämiseen ja uudistamiseen, yrittäjiin, yhteisöihin ja asukkaisiin.

YKP:n asetusehdotus

Yhteisen kalastuspolitiikan ja meritoimien rahoituksen vaikutusarvioinnin laatiminen on haasteellista, koska asetusehdotuksissa ei kuvata vastaavalla tavalla konkreettisia rahoitettavia toimia ja niiden tukiehtoja kuin YMP-asetuksessa. Toimenpiteet määritellään kansallisessa kumppanuussopimuksessa kansallisten valintojen ja priorisointien kautta. Myös sektorin hallinnointiin sovellettava hallinnollinen rakenne ja sitä ratkaisua seuraava kansallinen lainsäädäntökehikko määräytyvät kansallisten ratkaisuiden perusteella. Lisäksi huomioitavaa on, että komission ehdotuksessa YKP:n korvamerkitty rahoitus kattaa pienen osan asetusehdotuksessa jäsenvaltioille kuvattujen yhteiseen kalastuspolitiikkaan ja meritoimien edistettävistä asioista. Näiden tekijöiden ja epävarmuuksien vuoksi vaikutusarvioinnissa voidaan tarkastella yleisesti yhteiseen kalastuspolitiikkaan korvamerkityn rahoituksen vaikutusta.

Yhteisen kalastuspolitiikan rahoitukseen on komission esityksessä kohdennettu 2 miljardia euroa (kiintein vuoden 2025 hinnoin). Verrattuna ohjelmakauden 2021—2027 Euroopan meri-, kalatalous- ja vesiviljelyrahaston (EMKVR) EU-rahoitustasoon (jäsenvaltioiden osuus 5,3 miljardia euroa), komission esittämä 2 miljardin rahoitustaso olisi noin 62 % pienempi kuin nykyisellä ohjelmakaudella.

Komissio on syyskuussa täydentänyt yhteisen kalastuspolitiikan korvamerkityn rahoituksen kaudelle 2028–2034 jäsenmaakohtaisesti jaettuna. Suomen osuus yhteisen kalastuspolitiikan 2 miljardin euron korvamerkitystä rahoituksesta on komission esityksen mukaan 24 miljoonaa euroa (kiintein vuoden 2025 hinnoin). Komission ehdotuksen mukaan yhteisen kalastuspolitiikan jäsenvaltiokohtainen jako perustuu historialliseen jäsenvaltiokohtaiseen jakautumaan. Suomelle ehdotetun rahoituksen taso on tällöin noin 67 % pienempi kuin nykyinen 73 miljoonan euron rahoitustaso Euroopan meri-, kalatalous- ja vesiviljelyrahastosta.

Huomattavaa on, että yhteiselle kalastuspolitiikalle korvamerkittyyn rahoitukseen kuuluvat toimenpiteet kattavat vain osan YKP:n tavoitteista ja edellytetyistä toimenpiteistä. Korvamerkittyyn rahoitukseen kuuluisivat kestävän kalastuksen edistäminen, kalastuksen ja vesiviljelyn energiasiirtymä ja turvallisuus sekä kalastuksen valikoivuuden parantamiseen liittyvät innovaatiot. Lisäksi korvamerkinnän rahoitusta voisi käyttää markkinatoimenpiteisiin ja tulomenetysten kompensointiin sekä vesiympäristön parantamiseen ja ennallistamiseen liittyviin toimenpiteisiin. Sen sijaan esimerkiksi EU:n lainsäädännön edellyttämät tiedonkeruu ja kalastuksenvalvontatoimenpiteet, vesiviljelyn kestävyyttä ja kasvua edistävät toimet sekä laajemmin toimialan tki-toimet eivät kuuluisi korvamerkityn rahoitukseen. Korvamerkintä ei kattaisi myöskään meritoimien ja merisopimuksen toimien rahoittamista.

Verrattuna asetusehdotuksen yhteisen kalastuspolitiikan toimiin korvamerkityn rahoituksen suuruutta nykyisen Suomen EMKVR-ohjelma vastaaviin toimiin, voidaan arvioida sen olevan suuruusluokaltaan vastaava. On kuitenkin huomattava, että nykyiset rahoitusehdot eivät ole mahdollistaneet kalastusalusten energiasiirtymän rahoittamista. Kalastusalusten energiasiirtymän ja siihen liittyvän infrastruktuurin investointitarpeet ovat todennäköisesti kokonaisuudessaan kymmeniä miljoonia euroa seuraavan ohjelmakauden aikana. Myös vesiympäristön ennallistamistoimien vaatima rahoitustaso on EU:n ennallistamisasetuksen voimaantultua huomattavasti suurempi kuin aikaisemmin. Nykyisen EMKVR-ohjelman rahoitusta on kohdennettu vesiympäristön ennallistamiseen liittyviin tki-toimenpiteisiin sekä pienimuotoisiin kunnostustoimiin. Karkean arvion mukaan vesiympäristön ennallistamiseen liittyvä rahoitustaso voi olla jopa kymmeniä miljoonia euroja vuositasolla. Näin ollen Suomelle korvamerkitty rahoitustaso yhteisen kalastuspolitiikan korvamerkityn rahoituksen toimien toteuttamiseen vaikuttaa huomattavasti alimitoitetulta tarpeisiin nähden.

Asetusehdotuksen mukaan jäsenvaltioilla on mahdollisuus rahoittaa korvamerkinnän ulkopuolisia toimia kansallisen kumppanuussuunnitelman kokonaisrahoituksen puitteissa. Nykyisen Suomen EMKVR-ohjelman korvamerkityn rahoituksen ulkopuolisiin YKP:n ja meripolitiikan toimiin on varattu Manner-Suomessa noin 80 miljoonaa euroa. Tästä rahoituksesta yli 30 miljoonaa euroa on varattu pakollisten, EU-lainsäädännön velvoittamien, kalastuksen valvonnan ja tiedonkeruun toimien rahoittamiseen. Kumppanuusrahosta koskeva asetusehdotus (ns. NRP-asetus) edellyttää jäsenvaltioiden kohdistavan rahoitusta yhteisen kalastuspolitiikan toimeenpanon lisäksi merisopimuksen (Ocean Pact) ja meritoimien edistämiseen. Merisopimus ja meritoimet kattavat laajan taloudellisen kokonaisuuden pitäen sisällään mm. rannikkomatkojen, merituulivoiman ja merellisen logistiikan sekä laajasti meriympäristön suojelun sekä meriturvallisuuden.

Meritoimien ja merisopimuksen toimeenpanon edistämisen kytkeminen osaksi YKP-rahoitusasetusta voi aiheuttaa oikeudellisia epäselvyyksiä ja hankaluuksia kansalliselle suunnittelulle. Kumppanuusrahoitusasetuksen YKP-rahoitusasetuksen mukaisiin toimenpiteisiin sovellettaisiin erilaista lähestymistapaa ohjelman toimien suunnittelussa ja hallinnoinnissa. YKP-rahoitusasetuksen edellyttämä vaatimus tukitasojen kuvauksesta kansallisessa kumppanuussuunnitelmassa perustuu siihen, että kalastukseen ja vesiviljelyyn liittyvät toimet ovat kumppanuusrahoitusasetuksen mukaan vapautettu EU:n valtioneuvoston päätöksellä, jolloin niiden kuvaaminen kansallisessa suunnitelmassa on perusteltua. Sen sijaan meritoimien ja merisopimuksen rahoittamiseen sovelletaan EU:n valtioneuvoston päätöksiä, jolloin toimien tukitasot määritetään kansallisessa lainsäädännössä EU:n valtioneuvoston päätöksellä puitteissa.

6 Ehdotuksen suhde perustuslakiin sekä perus- ja ihmisoikeuksiin

Komission mukaan ehdotus kunnioittaa perusoikeuksia ja noudattaa Euroopan unionin perusoikeuskirjassa tunnustettuja periaatteita, kuten komission ehdotuksessa kumppanuusrahoasetukseksi on esitetty. Kyseisen asetusehdotuksen säännökset perusoikeuksien ja oikeusvaltioperiaatteen kunnioittamisesta koskevat myös yhteisen maatalouspolitiikan tukia.

Ehdotetulla sääntelyllä ei ole erityistä merkitystä Suomen perustuslain kannalta, eikä sillä rajoiteta perus- tai ihmisoikeuksien toteutumista.

7 Ahvenanmaan toimivalta

Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) 18 §:n (Maakunnan lainsäädäntövalta) 15 kohdan mukaan maakunnalla on lainsäädäntövalta asioissa, jotka koskevat maa- ja metsätaloutta, maataloustuotannon ohjaamista; ennen maataloustuotannon ohjaamista koskevaan lainsäädäntötoimeen ryhtymistä on kuitenkin neuvoteltava valtion asianomaisen viranomaisen kanssa. Edelleen Ahvenanmaan itsehallintolain 27 §:n (Valtakunnan lainsäädäntövalta) 15 kohdan mukaan valtakunnalla on puolestaan lainsäädäntövalta asioissa, jotka koskevat maatalous- ja kalataloustuotteiden hintoja sekä maataloustuotteiden viennin edistämistä. Ahvenanmaan itsehallintolaki on säädetty ennen Suomen liittymistä Euroopan unioniin, eikä liittymisen jälkeen ole ollut käytössä maataloustuotteiden hintoja koskevia maataloustuloneuvotteluja.

Yhteisen kalastuspolitiikan rahoitukseen liittyvällä asetusehdotuksella on yhtymäkohtia kalastukseen, luonnon- ja ympäristönsuojeluun, vesioikeuteen sekä veneliikenteeseen ja paikallisen meriliikenteen väyliin, jotka Ahvenanmaan itsehallintolain 18 §:n 10, 16 ja 21 kohdan mukaan ovat maakunnan lainsäädäntövaltaan kuuluvia asioita.

Toimivalta Euroopan unionin yhteiseen maatalous- ja kalatalouspolitiikkaan on edellä sanotun mukaisesti siis jaettu valtakunnan ja maakunnan välillä. Jaetun toimivallan pohjalta on kehitetty käytäntöjä siitä, mitkä tukimuodot kuuluvat Ahvenanmaan maakunnan ja mitkä valtakunnan toimivaltaan. Ahvenanmaan itsehallintolain säännöksiä on maataloustuotteiden hintoihin liittyen perinteisesti tulkittu niin, että valtakunnan toimivalta käsittää ne tukijärjestelmät, joilla hinnanalennuksia korvataan maataloustuottajille. Näihin tukimuotoihin ei sisälly esimerkiksi tukielementtejä erityisten toimien kustannuksista. Edellä mainitun perusteella valtakunnan toimivaltaan on Euroopan unionin jäsenyyden aikana perinteisesti katsottu kuuluvan ne suorat tuet, jotka ovat kokonaan Euroopan unionin rahoittamia eli rahoitetaan tällä hetkellä maataloustukirahastosta. Näitä pinta-ala- ja eläinperusteisia tukimuotoja ovat muun muassa perustulotuki, nuorten viljelijöiden tulotuki ja tuotantosidonnaiset tulotuet. Maakunnan toimivaltaan on puolestaan katsottu kuuluvan ne maaseudun kehittämiseen liittyvät tukimuodot, jotka rahoitetaan tällä hetkellä osittain maaseuturahastosta. Näitä tukimuotoja ovat esimerkiksi ympäristökorvaus, korvaus luonnonmukaiseen tuotantoon sekä maaseudun kehittämistuet ja rakennetuet.

Valtakunnan ja maakunnan toimivallan jaon näkökulmasta komission tulevilla asetusehdotuksella on yhtymäkohtia kalastukseen, luonnon- ja ympäristönsuojeluun, vesioikeuteen sekä veneliikenteeseen ja paikallisen meriliikenteen väyliin, jotka Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) 18 §:n 10, 16 ja 21 kohdan mukaan ovat maakunnan lainsäädäntövaltaan kuuluvia asioita. Ehdotus koskee myös kauppamerenkulkua ja tämän väyliä, jotka itsehallintolain 27 §:n 13 kohdan mukaan ovat valtakunnan lainsäädäntövaltaan kuuluvia asioita.

Komission ehdotuksen mukaan kunkin jäsenvaltion on laadittava yksi kansallinen suunnitelma ja nimettävä toimivaltaiset viranomaiset. Nykyisellä ohjelmakaudella on kalastuksen osalta menetelty siten, että Ahvenanmaan toimintaohjelma sisältyy Suomen ohjelmaan.

8 Ehdotuksen käsittely Euroopan unionin toimielimissä ja muiden jäsenvaltioiden kannat

Euroopan parlamentin käsittelystä ei vielä ole tietoa.

YMP:n ehdotusta käsitellään maatalous- ja kalastusneuvostossa sekä sen alaisessa maatalouden erityiskomiteassa ja maatalouden horisontaalisten asioiden työryhmässä. Työryhmäkäsittely on alkanut syyskuusta 2025 lähtien.

YKP-rahoitusasetusehdotusta käsitellään maatalous- ja kalastusneuvostossa sekä sen alaisessa sisäisen ja ulkoisen kalastuspolitiikan työryhmässä.

9 Ehdotuksen kansallinen käsittely

Valtioneuvoston kirjelmä on valmisteltu maa- ja metsätalousministeriössä. Komission ehdotus esiteltiin maatalous- ja elintarvikejaoston (EU18) kokouksessa 14.8.2025 ja 17.10.2025. Lisäksi ehdotus on esitelty kalastusjaoston (EU17) kokouksessa 12.9.2025. Luonnos kirjelmäksi käsiteltiin maatalous- ja elintarvikejaoston (EU18) kirjallisessa menettelyssä 29.-30.10.2025 ja kalastusjaoston kirjallisessa menettelyssä 29.-30.10.2025. Luonnos kirjelmäksi on käsitelty MFF-johtoryhmässä 3.11.2025. Luonnos kirjelmäksi on käsitelty EU-ministerivaliokunnassa 13.11.2025.

10 Valtioneuvoston kanta

Suomen kantoja komission ehdotukseen EU:n seuraavaksi rahoituskehyyksi vuosille 2028–2034 on muodostettu selvityksessä E 73/2025 vp, jossa nyt kyseessä olevien ehdotusten näkökulmasta olennaisia kirjauksia ovat seuraavat:

Komission ehdottama kokonaistaso on liian korkea. Hallitusohjelman mukaisesti Suomi katsoo, että EU-budjetin taso tulee säilyttää kohtuullisena välttämättä Suomen nettomaksuosuuden kasvua. Suomi pitää tärkeänä, että tulevaa rahoituskehystä tarkastellaan yhtenä kokonaisuutena.

Komission esittämät rahoituskehyysehdotuksen yleiset painopisteet ovat kannatettavia ja yhdensuuntaisia Suomen EU-avaintavoitteiden kanssa. Suomi korostaa rahoituksen kohdentamista nykyistä vahvemmin keskeisiin poliittisiin prioriteetteihin kuten puolustuksen ja kilpailukyvyn vahvistamiseen.

Suomen nettomaksuasemaan vaikuttaa eniten rahoituskehyyksen kokonaistaso.

Suomi pitää välttämättömänä EU-rahoituksen painopisteiden priorisointia ja korostaa Suomen tavoitteiden arviointia kokonaisvaltaisesti ja strategisesti. On välttämätöntä löytää taso, joka ei kasvattaisi maksutaakkaamme kohtuuttomasti, mutta mahdollistaisi keskeiset painotukset, kuten puolustuksen ja kilpailukyvyn vahvistamisen, ja turvaisi merkittävimpiä saantojamme kuten maatalouden rahoituksen.

Suomi korostaa, että maataloutta on voitava harjoittaa kannattavalla tavalla unionin kaikissa jäsenvaltioissa. Suomi tavoittelee yhteisen maatalouspolitiikan osalta mahdollisimman korkeaa saantoa, sillä luonnonolosuhteet ovat Suomessa epäedulliset verrattuna muihin jäsenvaltioihin.

Suomen ensiarvion mukaan komission esittämä maatalouden nk. korvamerkitty rahoitus vaikuttaa riittämättömältä.

Jatkossa maaseudun kehittämistä edistäviin toimiin tulisi hyödyntää laaja-alaisesti rahoitusta, esimerkiksi hyödyntämällä myös kilpailukykyrahastoa ja Horisontti Eurooppa -ohjelmaa.

Suomen tavoitteiden mukaisesti komission ehdotuksessa korostuu ruoantuotannon turvaaminen myös huoltovarmuuden näkökulmasta.

Suomi tukee komission tavoitetta, että tukia kohdennettaisiin nykyistä vahvemmin aktiivisille tuottajille.

Suomi pitää tärkeänä edistää perheviljelmäpohjaista maataloutta osana tulevaa yhteistä maatalouspolitiikkaa.

Kokonaisuudesta

Valtioneuvosto tarkastelee komission ehdotuksen yksityiskohtia osana rahoituskehyksen kokonaisuutta ja tarkentaa kantaansa neuvottelujen edetessä. Suomen lopulliset kannat muodostetaan neuvottelujen loppuvaiheessa muodostumassa olevan kokonaisuuden perusteella Suomen kokonaisuksi huomioiden.

Komission ehdotusten rahoituksen mitoitukseen otetaan kantaa erikseen osana rahoituskehysneuvottelujen kokonaisuutta.

Lisäksi Suomen kantoja komission ehdotukseen kumppanuusrahastoasetuksesta on muodostettu kyseistä asetusta koskevassa valtioneuvoston kirjelmässä.

Valtioneuvosto toteaa, että kumppanuusrahastoasetuksen ja siihen liittyvien sektorikohtaisten asetusehdotusten tulisi muodostaa mahdollisimman johdonmukainen ja hallinnollisesti selkeä kokonaisuus.

Valtioneuvosto pitää neuvottelujen tässä vaiheessa tarkoituksenmukaisena tiettyä joustavuutta sen suhteen, säänneltäisiinkö joistakin yksityiskohdasta osana kumppanuusrahastoasetusehdotusta, vai kyseisessä sektorikohtaisissa lainsäädäntöehdotuksissa.

Sektorikohtaisissa valtioneuvoston selvityksissä voidaan täydentää kantaa kumppanuusrahastoasetukseen sisältyviin sektorikohtaisiin säännöksiin kuitenkin niin, että asetuksen sisällölle asetetut kokonaistavoitteet tulevat huomioituiksi.

Valtioneuvosto tukee kumppanuusrahastoasetuksen yleistavoitteita.

Valtioneuvosto kiinnittää huomiota lukuisiin erityistavoitteisiin ja korostaa, että rahoituksen tarpeetonta pirstaleisuutta tulisi välttää. Valtioneuvosto suhtautuu varauksellisesti siihen, että kaikilta jäsenvaltioilta edellytettäisiin kaikkien erityistavoitteiden yksityiskohtaista käsittelyä kumppanuussuunnitelmissa.

Valtioneuvoston tavoitteena on, että jäsenvaltiolla on vahva rooli määriteltäessä suunnitelmansa kansallisia ja alueellisia painopisteitä sekä niihin liittyviä uudistuksia ja investointeja.

Valtioneuvosto korostaa joustavuutta kumppanuussuunnitelman laadinnassa synergioiden sekä kansallisten ja alueellisten ja paikallisten erityispiirteiden ja haasteiden huomioimiseksi.

Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että kumppanuussuunnitelman sisällä voidaan varmistaa riittävä joustavuus rahoituksen toimeenpanossa.

Valtioneuvosto katsoo riittävän kansallisen osarahoituksen olevan tärkeä osa EU-rahoitteisten ohjelmien tehokasta toimeenpanoa.

Valtioneuvosto katsoo, että useat kumppanuusasetuksen artikloissa 2 ja 3 määritellyt erityistavoitteet vastaavat ympäristö- ja ilmastotavoitteiden saavuttamiseen.

Valtioneuvosto suhtautuu lähtökohtaisen varauksellisesti siihen, että kumppanuussopimuksen tai tuloksellisuusasetuksen kautta jäsenmaille aiheutuisi uusia huomattavia seurantavelvoitteita.

Valtioneuvosto pitää hyvänä, että komission asetusehdotuksessa on laaja valikoima erilaisia toimenpiteitä tukea maataloutta ja maaseudun kehittämistä. Valtioneuvosto pitää välttämättömänä maatalouden tulotukien korvamerkintää.

Valtioneuvosto katsoo, että tulevan maatalousrahoituksen tulisi osaltaan tukea ruoantuotannon ilmasto- ja ympäristöhaasteisiin vastaamista.

Valtioneuvosto katsoo, että alenevan pinta-alatuen keskimääräinen hehtaarituen alaraja tulisi olla ehdotettua alempi, jotta tukea voitaisiin kohdentaa viljelijöille vaikuttavampien tukijärjestelmien kautta.

Valtioneuvosto korostaa, että tuotantosidonnaisen tuen laskemisperiaatteessa tulisi varmistaa se, että menettely mahdollistaisi vähintään nykyisen tasoisen tuen kokonaisrahoituksen. Valtioneuvosto pitää kannatettavana mahdollisuutta kohdentaa tuotantosidonnaista tukea tietyille tuotantosuunnille ja EU:n itärajan alueille.

Valtioneuvosto katsoo, että kumppanuussuunnitelman tulisi mahdollistaa jatkossakin monipuolinen maaseudun kehittäminen.

Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että kumppanuussuunnitelmilla edistettäisiin maaseutuelinkeinojen kestävästä monipuolistamista.

Valtioneuvoston tavoitteena on, että yhteisölähtöinen paikallinen kehittäminen, ml. Leader-toiminta, jatkuisi pääpiirteissään nykyisen kaltaisena.

Valtioneuvoston tavoitteena on, että niin kestävä kaupunkikehittäminen kuin maaseudun ja alueiden kehittämistoimetkin turvattaisiin, synergiaetuja hyödyntäen.

YMP:n osalta valtioneuvoston tavoitteena on, että uudeksi pakolliseksi yhdenmetyt hallinto- ja valvontajärjestelmän osaksi ehdotettu eurooppalainen maanseurantajärjestelmä olisi ensisijaisesti jäsenvaltiolle vapaaehtoinen.

Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että jäsenvaltioiden tekemien korjaavien toimenpiteiden toteuttamiseen liittyvät vaatimukset olisivat kohtuullisia.

Valtioneuvosto kiinnittää huomiota johdonmukaisuuteen nykyisin käytössä olevien määritelmien (esim. viljelijä) jatkuvuuden osalta.

Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että kehyskausien väliselle siirtymälle säädetään järjestelyistä, joilla taattaisiin YMP:n tukien jatkuvuus.

Valtioneuvosto katsoo, että on tarkoituksenmukaista, että EU-rahoitus tähtää tulosten ja vaikutusten saavuttamiseen. Komission eri yksiköiden yksityiskohtaisten ja eri tavalla painotettujen valvonta- ja tilintarkastusohjeiden ei tulisi ohjata tuotos- ja tulosperusteisten interventioiden suunnittelua.

Edellä esitettyjä valtioneuvoston kantoja täydennetään tällä U-kirjelmällä seuraavasti:

YMP-asetusehdotus

Valtioneuvosto pitää hyvänä sitä, että YMP:n alkuperäiset ja tärkeät tavoitteet ruoantuottamisesta ja maaseudun kehittämisestä korostuvat komission ehdotuksissa. Valtioneuvosto pitää tervetulleena, että komissio on esittänyt YMP:n tarkentaville säännöksille oman asetusehdotuksen.

Valtioneuvosto katsoo, että tukijärjestelmää tulisi aidosti yksinkertaistaa ja hallinnollista taakkaa keventää, jotta viljelijät voisivat nykyistä paremmin keskittyä ruoantuotantoon ja pitkäjänteiseen elinkeinotoiminnan kehittämiseen.

Valtioneuvosto korostaa, että ruokaketjun toimivuuden ja arvonmuodostuksen edistäminen ovat tukipolitiikan rinnalla keskeisessä roolissa viljelijöiden tulonmuodostuksessa. Valtioneuvosto korostaa, että tuottajien asemaa ruokaketjussa olisi vahvistettava ja kehitettävä siihen liittyvää EU-lainsäädäntöä.

Valtioneuvosto näkee kokonaisuuden kannalta perusteltuna, että komissio laatii jäsenvaltioille kansalliset YMP-suositukset. Valtioneuvosto suhtautuu kuitenkin alustavan varauksellisesti komission mahdollisuuteen päivittää suosituksia kesken kauden.

Valtioneuvosto tukee komission ehdotuksen lähtökohtaa, jonka mukaan maatalouden tulotuen toimeenpano perustuisi jatkossakin yhteisesti sovittuihin maatalouspoliittisiin tavoitteisiin.

Valtioneuvosto katsoo, että YMP:n uudistuksessa tulisi mahdollisimman konkreettisin vaikutuksin toteuttaa tavoitteita tukijärjestelmien yksinkertaistamisesta ja hallinnollisen taakan vähentämisestä. Valtioneuvosto katsoo, että komission ehdottamia yksinkertaistamistoimia tulisi vahvistaa esitetystä.

Valtioneuvosto näkee tärkeänä, että jäsenvaltioilla olisi tarpeeksi liikkumavaraa suunnitella kunkin jäsenvaltion kannalta tarkoituksenmukainen toimenpidekokonaisuus. Neuvottelujen tässä vaiheessa valtioneuvoston tavoitteena on, että osan ehdotetuista pakollisista elementeistä tulisi olla jäsenvaltioille vapaaehtoisia.

Asteittain aleneva pinta-alaan perustuva tulotuki

Valtioneuvosto suhtautuu yleisen myönteisesti ehdotettuun alenevan pinta-alaan asteittaiseen alentamiseen ja tukikattoon, koska alentaminen kohdistuisi ehdotuksessa vain tähän tulotukimuotoon eikä esimerkiksi kohdennettuihin muihin tukiin. Valtioneuvosto tarkastelee

vielä alenevan pinta-alatuen myönnettävän määrän alentamisrajoja kuitenkin niin, ettei niitä jatkoneuvotteluissa esitetystä tiukennettaisi. Valtioneuvosto tunnistaa, että erityisesti tuen asteittaisen alenemisen alaraja voi Suomessakin olla tilakoon kasvun ja tuotannon kehittämisen näkökulmasta liian alhainen. Alenevan pinta-alatuen eriyttämisperusteiden tulisi olla mahdollisimman syrjimättömiä ja hallinnollisesti yksinkertaisia.

Valtioneuvosto voi hyväksyä komission ehdotuksen, jonka perusteella vuodesta 2032 alkaen alenevaa pinta-alatukea ei maksettaisi tuensaajille, jotka ovat saavuttaneet vanhuuseläkeiän ja jotka nostavat vanhuuseläkettä. Tältä osin valtioneuvosto tukee esitettyä siirtymäaikaa. Valtioneuvosto kuitenkin korostaa, että aleneva pinta-alatuki tulisi kohdentaa ensisijaisesti aktiivisille viljelijöille, jotka edistävät ruokaturvaa. Valtioneuvosto kiinnittää huomiota myös tarpeeseen löytää erilaisia ratkaisuja maatalojen oikea-aikaiselle siirtymiselle nuorille.

Valtioneuvosto pitää hyvänä komission tavoitetta suunnata tukea aktiiviseen ruoantuotantoon. Myönteistä komission ehdotuksessa on laajat mahdollisuudet alenevan pinta-alatuen eriyttämiseen viljelijäryhmittäin ja alueittain. Valtioneuvosto kiinnittää kuitenkin huomiota tiettyihin toimeenpanon haasteisiin.

Valtioneuvosto katsoo, että aktiivisen ruoantuotannon tukemiseksi tulisi olla mahdollista jatkossa jättää pelkkä maatalousmaan säilyttäminen tukien ulkopuolelle. Komissiolta on hyvä saada lisätietoja maatalousmaan säilyttämisen suhteesta vähimmäistason maataloustoiminnan harjoittamiseen. Valtioneuvosto pitää tärkeänä osa-aikaisten viljelijöiden tukemista, jotka harjoittavat aktiivisesti maataloustoimintaa ja osallistuvat ruokaturvan ylläpitoon. Valtioneuvosto ei pidä tarkoituksenmukaisena, että osa-aikaiset viljelijät, jotka tuottavat raaka-aineita elintarvikeketjuun suoraan tai rehuna kotieläintuotantoon, jätettäisiin alenevan pinta-alatuen ulkopuolelle.

Valtioneuvosto katsoo, että jäsenvaltiolla tulisi olla liikkumavaraa tukikelpoisen alan määrittelyssä.

Tuotantosidonnainen tulotuki

Valtioneuvosto pitää kannatettavana, että tuotantosidonnaisen tulotuen tarkoituksenmukainen käyttö on mahdollista jatkossakin. Ehdotuksessa kuvattu tukeen oikeutettujen tuotteiden, tuotannon alojen ja tuotantomuotojen kattavuus on riittävä Suomen ruoantuotannon tavoitteisiin nähden. Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että tuotantosidonnaisen tulotuen suunnittelussa olisi riittävästi kansallista liikkumavaraa, ottaen kuitenkin huomioon vaikutukset yhteismarkkinoihin.

Valtioneuvosto suhtautuu varauksella eläinperusteisen tuotantosidonnaisen tulotuen kotieläintiheyden rajoittamiseen, sillä se voisi osaltaan heikentää mahdollisuuksia tuotannon kehittämiseen. Valtioneuvosto katsoo, että tuotantosidonnaisten tukien kotieläintiheyteen kohdistuvien rajoitusten soveltaminen vain nitraattiherkillä alueilla voisi johtaa eriarvoisuuteen jäsenvaltioiden välillä, sillä nitraattiherkkien alueiden määrittelyssä on eroavaisuuksia.

Pienten tilojen tukijärjestelmä ja yksinkertaistetut kustannusmallit

Valtioneuvosto katsoo, että pienten tilojen tukijärjestelmä olisi hallinnollisesti raskas suhteessa sen tuomiin hyötyihin. Valtioneuvosto katsookin, että järjestelmän tulisi ensisijassa olla jäsenvaltioille vapaaehtoinen.

Valtioneuvosto katsoo, että myös yksinkertaistettujen kustannusmallien soveltaminen on kannatettavaa, mutta esimerkiksi mahdollisten euromääräisiä kustannusmallien tulisi olla jäsenvaltioille vapaaehtoisia.

Lomitus

Valtioneuvosto pitää kannatettavana jäsenvaltioille vapaaehtoisten viljelijöiden lomituspalvelujen huomioimista ehdotuksessa. Suomessa on viljelijöille kattava lomitusjärjestelmä, joka on riittävä nykyisellään suhteessa komission asetusehdotukseen.

Nuorten viljelijöiden tukeminen ja sukupolvenvaihdokset

Valtioneuvosto pitää keskeisenä, että komissio painottaa ehdotuksessaan nuorten viljelijöiden tukemista. Valtioneuvosto katsoo, että nuorten ja uusien viljelijöiden tukemista olisi tarkoituksenmukaista tarkastella kokonaisuutena ja antaa jäsenvaltioille tältä osin riittävästi liikkumavaraa. Valtioneuvosto katsoo, että komission ehdotusta uusien tuottajien järjestelmästä tulisikin arvioida osana jatkoneuvotteluja, mutta korostaa tässä vaiheessa ensisijaisesti järjestelmän vapaaehtoisuutta.

Valtioneuvosto suhtautuu positiivisesti osana kumppanuussuunnitelman maatalousosiota laadittavaan sukupolvenvaihdosstrategiaan. Valtioneuvosto kuitenkin huomauttaa, että maaseudun muiden yritysten omistajanvaihdoksia ei ole katettu sukupolvenvaihdosstrategiassa.

Epäsuotuisten alueiden tuki

Valtioneuvosto näkee tärkeänä, että komission ehdotus mahdollistaisi luonnonhaitta-alueille maksettavan korvauksen, mikä mahdollistaa tuotannon jatkumisen samoilla periaatteilla kuin kuluvallekin kaudella.

Ympäristö- ja ilmastotoimet

Valtioneuvosto pitää hyvänä, että YMP:n ympäristö- ja ilmastoarkkitehtuurin kokonaisuudessa korostuu aiempaa enemmän viljelijöiden kannustaminen pakollisten ehtojen sijaan. Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että ympäristö- ja ilmastokokonaisuuden suunnittelussa huomioidaan kunkin jäsenvaltion keskeisimmät erityispiirteet. Valtioneuvosto katsoo, että ympäristö- ja ilmastotoimenpiteiden yhdistäminen yhdeksi kokonaisuudeksi tuo joustavuutta suunnitella tarkoituksenmukainen ja vaikuttava toimenpidekokonaisuus.

Valtioneuvosto kannattaa vastuulliseen tilanhoitoon ja hoitositoumuksiin liittyvää mahdollisuutta maksaa hoitositoumusten tukea sellaisista lakisääteisistä vaatimuksista, jotka ylittävät unionin lainsäädännön sekä mahdollisuutta sisällyttää hoitositoumuksiin suojelukäytäntöjä. Nämä yksinkertaistavat tukijärjestelmää. Valtioneuvosto pitää ehdotusta eurooppalaisten viljelijöiden välistä yhdenvertaisuutta lisäävänä ja se lisäksi tasaisi kansallisesta lainsäädännöstä toimijoille aiheutuvia kustannuksia. Valtioneuvosto korostaa sitä,

että tällaisen mahdollisuuden myötä näiden vaatimusten vaikutusta suomalaisten viljelijöiden taloudelliseen tilanteeseen ja rahoitustilanteeseen voidaan rajata ja kohtuullistaa.

Valtioneuvosto pitää tarkoituksenmukaisena, että jäsenvaltiot voisivat asettaa suojakäytäntöihin liittyviä perusteltuja ja tarkoin rajattuja poikkeuksia. Valtioneuvosto voi hyväksyä, että luomutilojen katsottaisiin noudattavan tiettyjä vastuullisen tilanhoidon suojakäytäntöjä. Valtioneuvosto katsoo kuitenkin, että luomutiloja koskevan poikkeuksen tulisi olla mahdollinen myös silloin, kun osa tilan tuotannosta on luonnonmukaisen tuotannon valvonnan piirissä.

Valtioneuvosto katsoo, että kestävämpiin tuotantjärjestelmiin kannustavan tukijärjestelmän tulisi olla toimijan kannalta mahdollisimman kannustava ja kohtuullinen, mikäli siirtymä ei onnistuisi. Valtioneuvosto myös korostaa, että järjestelmän ei tulisi aiheuttaa kohtuutonta hallinnollista taakkaa. Valtioneuvoston tavoitteena on, että tukijärjestelmän käyttöönoton tulisi olla jäsenvaltioille ensisijassa vapaaehtoista.

Tuki riskienhallintavälineisiin osallistumisesta

Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että riskienhallintaan olisi käytettävissä jäsenvaltioille tarkoituksenmukaisia välineitä.

Investointituki

Valtioneuvosto tukee komission esittämää periaatetta maaseutualueiden huomioimisesta myös YMP-asetuksen mahdollistamien toimien ulkopuolelta. Valtioneuvosto katsoo, että maaseudun elinvoiman parantamisella on keskeinen rooli maatalousalan houkuttelevuudessa uusille ja nuorille yrittäjille. Maaseudun muiden toimijoiden kuin alkutuottajien tukikelpoisuus maataloustuotteiden jalostuksen ja kaupan pitämisen investointituissa tulisi varmistaa.

Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että investointeja tuettaisiin maaseutuelinkeinojen monipuolistamiseksi sekä maatalouden ja muun yritystoiminnan kestävyuden parantamiseksi. Valtioneuvosto tunnistaa CAP-suunnitelman yhteistyöhankkeiden sekä yleishyödyllisten investointien merkityksen ja tuloksellisuuden niin ympäristöteemassa kuin maaseudun elinvoimaisuuden kannalta. Tuen kohdentaminen innovaatioihin olisi tärkeää, ml. riskirahoituksen mahdollistaminen.

Valtioneuvoston tavoitteena on, että jäsenvaltioilla tulisi olla liikkumavaraa metsätalouden toimien sisällyttämisessä kumppanuussuunnitelmiin.

AKIS ja maatilojen neuvontapalvelut

Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että innovaatioiden käyttöönottoa ja tietämyksen vaihtoa edistettäisiin AKIS-järjestelmän avulla. Valtioneuvosto pitää tärkeänä sitä, että nuoret viljelijät huomioitaisiin nykyistä paremmin osoittamalla heille kohdennettuja toimia.

LEADER

Valtioneuvosto pitää hyvänä, että YMP-asetus yhdessä kumppanuusrahastoasetuksen kanssa mahdollistaisi laaja-alaisen yhteisölähtöisen paikallisen kehittämisen tukemisen.

Valtioneuvosto näkee, että LEADER-toiminta on osoittanut toimivuutensa, ja korostaa, että LEADER-toimintaa ei tulisi YMP:n osanakaan kaventaa koskemaan ainoastaan alkutuottajia.

Datahallinnan viranomainen

Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että toimeenpanoon, hallinointiin, seurantaan ja arviointiin käytetään laadukasta dataa ja että tieto kerätään tuensaajien kannalta mahdollisimman tarkoituksenmukaisella tavalla ja lisäämättä hallinnollista taakkaa (U 19/2025 vp).

Valtioneuvosto suhtautuu varauksella datahallinnon viranomaisen perustamiseen, koska se lisäisi velvoitteita tarpeettomasti.

Valtioneuvosto pitää hallinnollisen taakan vähentämisen kannalta kannatettavana periaatetta, jonka mukaan tiedot kerättäisiin vain kerran ja käytettäisiin uudelleen. Valtioneuvosto näkee, että datatietokartta lisäisi merkittävästi hallinnollista taakkaa useiden raportointivelvoitteiden sekä ehdotukseen sisältyvien useiden alempiasteisten säädösvaltuuksien vuoksi. Näiden osalta valtioneuvosto näkee useita yksinkertaistamismahdollisuuksia, jotta ehdotus olisi linjassa muun kumppanuussuunnitelmakokonaisuuden kanssa. Valtioneuvosto katsoo, että datatietokartan tulisi olla suuntaa antava ja sen vuosittaisesta raportoinnista komissiolle voitaisiin luopua.

Kauden vaihtuessa siirtymäjärjestelyt ovat tärkeitä viljelijöiden maksuvalmiuden kannalta. Valtioneuvosto korostaa myös, että säädöskehikon tulisi varmistaa sujuva uuden kauden toimeenpano.

Valtioneuvosto muistuttaa Ahvenanmaan itsehallinnon erityisasemasta kansainvälisen oikeuden mukaan, kuten todetaan pöytäkirjassa N:o 2 Ahvenanmaasta liittymisasiakirjassa, joka koskee Suomen liittymistä Euroopan unionin perustamissopimukseen (11994N/PRO/02). Lisäksi Ahvenanmaan itsehallintolaki, joka on osa Suomen perustuslaillista rakenteita, takaa ahvenanmaalaisen itsehallinnon.

YKP-asetusehdotus

Valtioneuvosto kannattaa EU:n yhteisen kalastuspolitiikan rahoituksen jatkuvuutta.

Valtioneuvosto pitää hyvänä, että yhteisen kalastuspolitiikan rahoituksen käytön sääntelyä esitetään yksinkertaistettavaksi. Tämä mahdollistaisi muun muassa kalastuslaivaston energiasiirtymän, aloittavien kalastajien ja sukupolvenvaihdosten tukemisen nykyistä paremmin sekä yleisesti rahoitettavien toimenpiteiden määrittämisen kansallisista lähtökohdista kestävä kalatalouden kilpailukyvyyn parantamiseksi.

Valtioneuvoston pitää tärkeänä yhteisen kalastuspolitiikan sääntely-ympäristön yksinkertaistamista alan uudistumisen nopeuttamiseksi ja esittää esimerkiksi sääntelyhiekkalaatikkomallin (*engl. regulatory sandbox*) sisällyttämistä yhteisen kalastuspolitiikan ja sen rahoitusta koskeviin asetuksiin.

Valtioneuvosto katsoo, että merisopimuksen (Ocean Pact) toimeenpano ja unionin meripolitiikan edistäminen ovat tärkeitä kokonaisuuksia Suomen kannalta. Niistä säätäminen yhteisen kalastuspolitiikan rahoitusta tarkentavassa asetuksessa voisi aiheuttaa kuitenkin oikeudellisia epäselvyyksiä, koska YKP-rahoitusasetuksen mukaisiin toimenpiteisiin sovellettaisiin erilaista lähestymistapaa kansallisen kumppanuussuunnitelman toimien suunnittelussa ja hallinnoinnissa. Tämän vuoksi valtioneuvosto katsoo, että merisopimuksen ja unionin meripolitiikan rahoituksesta ja toimeenpanosta olisi tarkoituksenmukaista säätää ainoastaan kumppanuusrahastoasetuksessa.

Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että EU-säännösten edellyttämät pakolliset kalastuksen valvonnan ja tiedonkeruutoimet rahoitettaisiin kokonaan tai osittain komission suoran hallinnoinnin alaisista välineistä.

Valtioneuvosto korostaa, että yhteisen kalastuspolitiikan korvamerkityn rahoituksen tulisi kohdentua kalatalousalan elinkeinojen kehittämiseen ja keskeisiin tulevaisuuden tarpeisiin. Valtioneuvosto katsoo, että on tärkeää turvata suomalaisen kalatalouden kehittämisen edellytykset. Korvamerkityn rahoituksen jäsenmaakohtaisen jaon tulisi perustua mahdollisimman objektiivisiin kriteereihin, kuten jäsenmaan kalatalousalan kokoon ja aikaisempien ohjelmakausien varojen käyttöasteeseen.

Yhteisen kalastuspolitiikan rahoituksen käytön ja hallinnoinnin säännöt määritetään vain osin yhteisen kalastuspolitiikan rahoitusasetusehdotuksessa ja pääosin kumppanuussuunnitelmia ja tuloperusteisuutta koskevissa komission ehdotuksissa. Nämä kolme asetusehdotusta muodostavat kokonaisuuden yhteisen kalastuspolitiikan rahoituksen käytölle ja hallinnoinnille. Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että kolme asetusehdotusta muodostavat johdonmukaisen kokonaisuuden ja että sääntöjen soveltuvuus yhteisen kalastuspolitiikan rahoittamiseen varmistetaan osana monivuotisia rahoituskehyksiä koskevia neuvotteluja eri työryhmissä.